Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Lucie Jirotková

Povinnosti společníků společnosti s ručením omezeným

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Daniel Patěk, Ph.D.

Katedra: Obchodní právo

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 26. března 2012

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 26. 3. 2012 Lucie Jirotková

Tímto děkuji panu JUDr. Danielu Patěkovi, Ph.D. za velmi vstřícnou a podnětnou pomoc při zpracování mé diplomové práce.

Obsah:

Obsah: ... 4
Úvod ... 5

Kapitola I. Společnost s ručením omezeným a společník ... 7
1. Pojem a právní charakteristika společnosti s ručením omezeným ... 7
2. Společník společnosti s ručením omezeným ... 9

Kapitola II. povinnosti společníků ... 13
1. Obecně k povinnostem společníka ... 13
Majetkové povinnosti společníků ... 14
2. Vkladová povinnost ... 14
2.1. Vklad a jeho odraz v podílu ... 17
2.2. Předměty vkladu a charakteristika vkladu ... 18
2.2.1. Peněžité vklady ... 19
2.2.2. Nepeněžité vklady ... 20
2.3. Splacení vkladů ... 22
2.4. Kaduční řízení a jiné následky nesplacení vkladu ... 25
2.5. Povinnost zaplatit emisní ážio ... 27
3. Povinnost společníků k plnění mimo vklad ... 28
3.1. Příplatková povinnost ... 28
3.2. Povinnost přispět na vytvoření rezervního fondu ... 29
4. Povinnost převzít uvolněný vklad ... 31
5. Ručení za závazky společnosti a odpovědnost za závazky společnosti ... 32
5.1. Ručení společníků za trvání společnosti ... 34
5.2. Práva společníka, který plní z titulu ručení ... 36
5.3. Ručení společníků při zániku společnosti ... 38
5.4. Zvláštní případy ručení společníků ... 38
Nemajetkové povinnosti ... 40
6. Zákaz konkurence ... 40
7. Povinnost loajality ... 42
8. Povinnost osobní účasti na společnosti ... 45
9. Společník v postavení ovládající osoby a jeho povinnosti ... 46

Kapitola III. Úprava dle Zákona o obchodních korporacích ... 48
1. Obecně k zákonu o obchodních korporacích ... 48
2. Připravované změny v oblasti vkladů ... 49
3. Charakteristika podílů a připravované změny ... 50
4. Příplatková povinnost ... 51
5. Úprava koncernového práva ... 52

Závěr ... 53

Seznam zkratek ... 55
Použitá literatura ... 56
Shrnutí ... 58
Summary: ... 60
Název práce v Anglickém jazyce: ... 62
Klíčová slova: ... 63

Úvod

Za dobu mého studia na právnické fakultě se obchodní právo stalo jedním z mých nejoblíbenějších oborů práva, a proto při volbě tématu mojí diplomové práce bylo rozhodnutí, z jakého oboru budu téma své práce vybírat, poměrně jasné.

Společnost s ručením omezeným je jednou z forem obchodních společností. Ačkoliv se jedná o jednu z mladších forem obchodní společnosti, patří v současné době mezi nejoblíbenější. Předpokládám, že důvodem takovéto oblíbenosti společností s ručením omezeným je relativní jednoduchost, rychlost a levnost jejich založení a neurčitý pocit bezpečí, kdy se začínající podnikatelé obávají přímých dopadů jejich činnosti na jejich vlastní majetek. Společnost s ručením omezeným tak výhodně kombinuje prvky osobních a kapitálových obchodních společností, což ji teoreticky řadí mezi společnosti smíšeného typu, ale zejména je důvodem její vysoké obliby.

Ačkoliv téma, které jsme si vybrala, je natolik rozebrané v odborných publikacích, nebude tato práce pouhým kompilátem stávajících odborných publikací, komentářů, článků a jiných pramenů, ale zamyšlením nad stávající právní úpravou povinností společníků společnosti s ručením omezeným i s ohledem na vládní návrh zákona o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Ve své práci věnovat zejména pozornost současné a připravované právní úpravě pojednávané problematiky v českém kontextu, z toho důvodu se domnívám, že není nezbytně nutné věnovat část této práce historickému ohlédnutí a ani Evropské úpravě v této oblasti a vědomě se nebudu těmto kapitolám věnovat. Obdobně pak nebude podrobně rozebírat povinnosti společníků v případě insolvence či likvidace společnosti. Obě tato témata jsou velmi rozsáhlá a bohužel na ně vzhledem k rozsahu práce není místo.

Společnost s ručením omezeným jako právní formu obchodní společnosti, pokud není v následující práci popsáno jinak, vždy pojednávám po roce 1989, tedy v obnoveném demokratickém systému, kdy se forma společnosti s ručením omezeným vrátila do české právní úpravy po více jak čtyřiceti letech. Tato práce je psána zejména s důrazem na platnou a účinnou právní úpravou a právní úpravu připravovanou Zákonem o obchodních korporacích.

Úmyslně se ve své práci vyhnu popisování a rozváděním náležitostí, které musí být splněny při zakládání společnosti, jako například firemní problematice, nyní velmi veřejně diskutované problematice sídla obchodní společnosti, souvislostem s oprávněními k podnikání apod. Dělám tak z důvodu, že by pak tato práce zabíhala do velké šíře a nebylo by možné se jakékoliv problematice věnovat více než jen v základu shrnout několik elementárních pravidel.

Na druhou stanu určité části popisované problematiky přepokládají poněkud širší pojetí, neboť v obchodním právu často vše souvisí se vším a byla by chyba se soustředit pouze na určité instituty bez dalšího kontextu, neboť právě určitá šíře záběru pomáhá správně pochopit projednávané téma.

Cílem této práce je tedy popis postavení společníka společnosti s ručením omezeným, jeho povinností a zamyšlení nad některými změnami v těchto oblastech, které jsou očekávány se zákonem o obchodních korporacích.

Kapitola I. Společnost s ručením omezeným a společník

1. Pojem a právní charakteristika společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným jako forma obchodní společnosti byla do českého právního řádu zanesena novelizací hospodářského zákoníku, zákon č. 103/1990 Sb. Zmíněná novela hospodářského zákoníku se stala účinnou dne 1. května 1991. Hospodářský zákoník byl zrušen a nahrazen zákonem č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníkem, který již od svého počátku obsahuje úpravu společnosti s ručením omezeným.

Obchodní zákoník vešel v účinnost dne 1. ledna 1992. Právní úprava společnosti s ručením omezeným je obsažena v obchodním zákoníku, stejně tak i povinnosti společníků společnosti. Teorie rozděluje právní úpravu společnosti s ručením omezeným do dvou částí, první část je upravena v obecných ustanoveních společných pro všechny obchodní společnosti a druhá část pak je zahrnuta v úpravě jednotlivých forem společností.[1] Zákonná ustanovení v obchodním zákoníku můžeme dále dělit na kogentní a dispozitivní.

Společnost s ručením omezeným je právnickou osobou, která je založena za účelem podnikání, ale v případě, že to zvláštní právní předpis nevylučuje, i za jiným účelem[2]. Je však otázkou, jakým typem právnické osoby je? Taxativní výčet typů právnických osob je obsažen v občanském zákoníku v ustanovení § 18. Vyvstává otázka, zda tato forma společnosti je soukromoprávní korporací nebo jiným subjektem (ustanovení § 18 ObčZ. odst. 2 písm. a) a d)). Tato otázka je také pojednávána v odborné literatuře, přičemž možnost soukromoprávní korporace uvažuje T. Dvořák[3], zatímco možnost jiného subjektu K. Eliáš[4]. K. Eliáš považuje své vymezení za positivisticky nejčistší, avšak sám přiznává, že toto vymezení prakticky nic neřeší a na druhé straně T. Dvořák přesvědčivě argumentuje ve smyslu, že i jednočlenná společnost s ručením omezeným splňuje znaky a všechna další kritéria soukromoprávní korporace a to, že je v některých

---

[1] Bartošíková, M., Štenglová, I.: Společnost s ručením omezeným, 2. vydání. Praha: 2006, str. 4-5.
[2] Ustanovení §56 odst. 1 ObchZ.
[3] Dvořák, T.: Společnost s ručením omezeným, Praha, ASPI, 2005, s. 10
4 Eliáš, K.: Společnost s ručením omezeným, Praha, Prospektum, 1997, s. 14

případech jednočlenná, lze považovat pouze za zvláštní modifikaci soukromoprávní korporace. Spíše se kloním k názoru T. Dvořáka, neboť souhlasím s jeho závěry, že kritéria pro zařazení společnosti s ručením omezeným mezi soukromoprávní korporace jsou naplněna a ačkoliv ve světle argumentace K. Eliáše lze usuzovat, že nejde o zcela právně čisté řešení, jedná se dle mého názoru o takové drobné rozpory, které však nemají vliv na smysl a účel vymezení a postavení soukromoprávní korporace. Společnost s ručením omezeným je vždy soukromoprávní korporací, proto může činit vše, co jí zákon nezakazuje.[5]

Vzhledem k tomu, že společnost s ručením omezeným je právnickou osobou, má způsobilost mít práva a povinnosti i odpovídá za škodu způsobenou třetím osobám. S ohledem na novou úpravu, kterou přinesl zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, byla s účinností od 1. ledna 2012 do našeho právního řádu zanesena i trestní odpovědnost právnických osob a tedy i společností s ručením omezeným pro taxativně vymezené zločiny a přečiny. Společnost s ručením omezeným nabývá práva a povinností vlastním jménem, vlastním jménem vystupuje v případných soudních, správních i jiných řízeních.

Dnešní platná právní úprava popisuje společnost s ručením omezeným jako *společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku.*[6] Tato zákonná definice však nepomáhá zcela uchopit tuto formu společnosti, neboť je příliš obecná a obdobně definovat i jiné formy obchodních společností. Koneckonců i v komanditní společnosti odpovídají společníci za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku. Ačkoliv je možná omezená forma ručení za závazky společnosti jejími společníky, platí, že primárně společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem a až v případě kdy není možné požadovat plnění závazků po společnosti, může nastoupit uspokojení nároku po společníkovi. Samozřejmě pouze do výše specifikovaného rozsahu.

Společnost s ručením omezeným řadíme teoreticky mezi smíšené obchodní společnosti. Smíšenou obchodní společností je proto, že zde se do základní charakteristiky kapitálové společnosti promítají prvky osobních společností, zejména pak ručení společníků za závazky společnosti, byť v omezené míře, a dále pak například omezená

[5] *Dvořák, T.: Společnost s ručením omezeným, Praha, ASPI, 2008, str. 9*
[6] *Ustanovení § 105 odst. 1 ObchZ.*

převoditelnost obchodních podílů. Omezená převoditelnost podílů je možná za splnění určitých náležitostí (jednočlennou obchodní společnost je pak nutno uvažovat jako odchylku od tohoto pravidla). Z charakteristiky typické pro kapitálové společnosti pak naopak společnost s ručením omezeným typicky povinně vytvářené základní kapitál společnosti a rezervní fond.

2. Společník společnosti s ručením omezeným

Osoba společníka může být jak osoba fyzická tak osoba právnická. Omezení v tomto směru, které stanovuje obchodní zákoník., se týká pouze jediného společníka, pokud by jím měla být jiná společnost s ručením omezeným, která má taktéž jediného společníka. Tato varianta je nepřípustná. Jedna fyzická osoba může být jediným společníkem nejvýše tří společností s ručením omezeným.

Jako každá obchodní společnost má společnost s ručením omezeným omezený počet společníků, přičemž nejvyšší přípustný počet je padesát[7]. Společnost musí splňovat podmínku o maximálním počtu jejích společníků po celou dobu trvání společnosti a nejen při jejím založení.

Pro společnost s ručením omezeným není důležité, zda společníky jsou konkrétní osoby. Jak již bylo výše popsáno, sama společnost je tou osobou, která naplňuje účel, ke kterému byla založena a vznikla. Na druhou stranu, přesná identifikace a vymezení osob společníků společnosti je obligatorním znakem společenské smlouvy či zakladatelské listiny. Pokud říkám, že pro společnost není důležité, zda společníky jsou konkrétní osoby, myslím tím, že osoby, které jsou společníky, nemusejí mít žádné specifické vlastnosti (mimo výše popsaný případ jednočlenné společnosti) a nejsou individuálně určeny. Určení společníků by v případě fyzických osob mělo mít podobu, v jaké jsou zapsány tyto osoby v matrice; právnické osoby pak podobu, v jaké jsou zapsány v obchodním rejstříku.

Společník společnosti s ručením omezeným není z důvodu účasti v této společnosti podnikatelem[8], tak zní právní věta rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. dubna 1998, sp. zn. 2 Cdon 1652/97, a dále že, *majetkový prospěch společníka je za trvání společnosti vyjádřen podílem na zisku společnosti.* Domnívám se, že toto rozhodnutí je

[7] *Ustanovení §105 odst. 3 ObchZ.*
[8] *Štenglová, I.: Přehled judikatury ve věcech obchodních společností. Praha, ASPI: 2002, str. 34.*

naprosto v souladu s definicí podnikání a podnikatele dle ustanovení § 2 ObchZ. Společník z důvodu své účasti na společnosti s ručením omezeným nevykonává samostatně žádnou soustavnou činnost na účelem dosažení zisku, ale naopak je toto úkolem samotné společnosti, která jakožto samostatná entita je odlišná od osob společníků. Majetkový prospěch, který společník může získat za to, že společnosti poskytl vklad a nabyl za něj účast ve společnosti, představuje podíl na zisku. Zisk však vytváří společnost svou vlastní podnikatelskou činností, v souladu s oprávněními k podnikání, ze kterých je však k podnikání oprávněna právě a jen společnost a nikoliv její společníci. Podíl na zisku je pak pouze výsledkem investice společníka do společnosti a nikoliv ziskem z jeho vlastní podnikatelské činnosti.

Je třeba upozornit, že společníkovi nenáleží řízení společnosti. Řízení společnosti je v rukou výkonného orgánu, který jmenuje valná hromada společnosti, a ta může do této funkce jmenovat i osoby, které stojí naprosto mimo společnost. Společník svá práva ohledně řízení společnosti a kontroly činnosti může vykonávat prostřednictvím valné hromady či rozhodováním mimo valnou hromadu dle ustanovení § 130 ObchZ. Není však vyloučeno, aby společník byl i jednatelem společnosti.

Jeden obchodní podíl společnosti s ručením omezeným může být ve společném vlastnictví i více osob. Neznamená to však, že by všechny tyto osoby byly společníky společnosti s ručením omezeným, ale tvoří dohromady společníka jednoho. Aby nedošlo k provozním komplikacím souvisejícím zejména s výkonem práv společníka, stanovuje obchodní zákoník, že spolumajitelé mohou vykonávat svá práva pouze prostřednictvím společného zástupce. Jak upozorňuje Štenglová[9], jistou komplikaci přináší, pokud by se spolumajitele obchodního podílu měla stát osoba, která již v téže společnosti má obchodní podíl. Upozorňuje, že v důsledku určitých právních skutečností může dojít k této situaci. Pro tento konflikt pak nabízí dvě možná řešení, aby byl udržen soulad s ustanovením § 114 odst. 2 ObchZ. Prvním z nich je, že dojde ke spojení obchodních podílů, kdy původní podíl jediného společníka sroste s obchodním podílem spojených společníků a vytvoří se opět jeden obchodní podíl, který budou mít původní společník ze samostatného podílu a spoluspolečníci ze spoluvlastněného podílu ve spoluvlastnictví. Ačkoliv Štenglová[10] považuje toto řešení z právního hlediska za zcela čisté, přiznává, že jeho důsledkem je zhoršení postavení původně samostatného

[9] *Bartošíková, M., Štenglová, I.: Společnost s ručením omezeným, 2. vydání. Praha: 2006, str. 89*
[10] *Tamtéž, str. 90*

společníka, neboť z osoby, která byla samostatným společníkem a která mohla sama na základě svého uvážení vykonávat práva a povinnosti společníka společnosti s ručením omezeným, se stane pouze spoluvlastníkem obchodního podílu. Druhým možným řešením je rozdělení spoluvastněného podílu. Ačkoliv považuji toto řešení za nejlepší možné z důvodu ochrany postavení původně samostatného společníka, není toto řešení zcela v pořádku, neboť k rozdělení může dojít až poté, co již nastane stav, kdy jeden společník vlastní dva různé podíly, a je tedy v rozporu s platnou právní úpravou dle obchodního zákoníku. Současná úprava této problematiky je dlouhodobě vnímána jako rozporuplná, neboť přináší i jiné praktické komplikace. Již v této části proto musím upozornit, že v návrhu zákona o obchodních korporacích již je předpokládána jiná úprava, avšak podrobněji se jí budu věnovat níže.

Určité pochybnosti ohledně vlastnictví obchodního podílu dříve vzbuzovala poněkud nejasná úprava společného jmění manželů a nabývání podílů v obchodních společnost pokud jeden z manželů nabyl obchodní podíl za prostředky vynaložené ze společného jmění manželů. Odpověď na tuto otázku nenalezneme v obchodním., ale v občanském zákoníku, konkrétně pak v ustanovení § 143 odst. 2: *Stane-li se jeden z manželů za trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva, nezakládá nabytí podílu, včetně akcií, ani nabytí členských práv a povinností členů družstva, účast druhého manžela na této společnosti nebo družstvu, s výjimkou bytových družstev.* Ačkoliv toto ustanovení vnáší světlo do problematiky účasti druhého z manželů na společnosti, naprosto neřeší otázku, jak nabytí obchodního podílu za prostředky ze SJM zasáhne do struktury společného jmění manželů. Tato otázka byla však již vyřešena judikaturou, neboť Nejvyšší soud v rozsudku z 20. 7. 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004, zaujal právní názor, že *jestliže jeden z manželů za trvání manželství nabude z prostředků patřících do společného jmění manželů obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným, stává se tím získaný majetek (hodnota takového podílu) ze zákona součástí společného jmění manželů.* Tento názor byl koneckonců opakovaně potvrzen i jiných soudních rozhodnutí, a dosud nebyl přehodnocen. Vzhledem k tomu, že toto výše citované ustanovení občanského zákoníku řeší pouze účast na společnosti a nikoliv žádné další otázky týkající se společného jmění manželů, domnívám se, v souladu

s názorem vyjádřeným i v Komentáři[11], že jiné otázky ohledně společného jmění manželů nejsou tímto ustanovením dotčeny. Důsledkem §143 odst. 2 ObčZ. je tedy odlišení právního postavení společníka – manžela, který se stal společníkem obchodní společnosti, od právního postavení druhého manžela, který se společníkem nestal. Pokud se zamýšlím nad účelem tohoto ustanovení, jde o zachování hladkého chodu výkonu práv společníka společnosti s ručením omezeným a potažmo i společnosti jako takové. Pokud bychom totiž připustili, že obchodní podíl, resp. jeho nabytí, zakládá účast i druhého manžela na společnosti, dostali bychom se do situace, že struktura osob, které jsou oprávněny účastnit se na společnosti, je značně nepřehledná a nekonstantní. Uvažuji dále i o následné otázce, zda by se pak také mělo aplikovat přiměřeně ustanovení § 145 odst. 2 ObčZ. nebo nikoliv. V případě, že by se nejednalo o běžnou správu majetku, uplatnilo by se ustanovení o výkonu práv společníka spoluvlastníků podílu zástupcem. Domnívám se, že vzhledem k tomu, že společnost s ručením omezeným je konstruována jako samostatná právnická osoba, založená za určitým účelem, bylo by naprosto nežádoucí takovéto silné vměšování se úpravy SJM do úpravy práv a povinností společníků společnosti. Docházelo by pak k nepřiměřenému a nedůvodnému konfliktu účelu SJM a účelu úpravy obchodního zákoníku věnující se výkonu práv a povinností společníka, neboť oba tyto instituty sledují zcela jiný účel.

[11] *Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kolektiv: Obchodní zákoník, komentář, 12. vydání 2009, Praha 2009, str. 369*

Kapitola II. povinnosti společníků

1. Obecně k povinnostem společníka

V obchodním zákoníku je oddíl nazvaný práva a povinnosti společníků, a to v § 113 – 124. Ačkoliv existence samostatného oddílu může vzbuzovat očekávání, že zde budou systematicky upravena veškerá práva a povinnosti společníků, není tomu tak. I v jiných oddílech týkající se buď přímo společností s ručením omezeným, nebo v ustanoveních obecných, vztahující se na všechny obchodní společnosti, nalezneme ustanovení týkající se povinností společníků. Jsou dokonce i takové povinnosti, které nejsou obchodním zákoníkem upraveny vůbec nebo dokonce jsou to povinnosti, které patří mezi základní zásady, na kterých obchodní zákoník spočívá.

Je velmi složité rozdělit a roztřídit jednotlivé povinnosti společníků pro vytvoření systematiky, která je důležitá pro vědecké a pedagogické činnosti. Avšak rozdělení povinností práv společníků je velmi komplikované, neboť netvoří uzavřený celek. Některé povinnosti se vzájemně doplňují, ačkoliv vznikly z odlišných důvodů. Jiné se dokonce vzájemně mohou prolínat. Povinnosti společníků společnosti s ručením omezeným lze systematicky třídit z několika hledisek.

Řada povinností je stanovena kogentně zákonem a není proto ponecháno rozhodnutí společníka, zda je plnit bude či nikoliv. Jiné povinnosti stanovuje zákon podpůrně a je možné si proto tyto povinnosti upravit odchylně. Zatímco v případě některých práv se společník může rozhodnout, že je nebude vykonávat, v případě povinností pasivita přípustná není. Některé povinnosti spočívají v aktivní činnosti, jiné mohou být splněny i nečinností.

V odborné literatuře můžeme najít několik různých dělení povinností společníků. Například Dědič rozděluje povinnosti na ty, které jsou součástí obchodního podílu, a proto přecházejí na nabyvatele podílu, a dále na povinnosti, které nejsou součástí obchodního podílu.[12]Mezi povinnosti, které jsou součástí podílu, pak zařazuje vkladovou povinnost, ručební povinnost, povinnost poskytnout plnění na emisní ážio, přispění na vytvoření rezervního fondu, povinnost přispět k úhradě ztráty a povinnost

[12] *Dědič, J. a Kunešová – Skálová, J.: Společnost s ručením omezeným z účetního a právního pohledu, Polygon, Praha, 1999, s 235 a násl.*

převzít uvolněný vklad. Mezi ostatní povinnosti, tedy ty, které netvoří součást obchodního podílu, jsou zařazeny povinnosti zaplatit hodnotu nepeněžitého vkladu v penězích, povinnost doplatit rozdíl mezi hodnotou ocenění nepeněžitého vkladu a jeho skutečnou hodnotou a jiné. Ačkoliv považuji toto rozdělení za vhodné, neztotožňuji se s výčtem povinností a jejich zařazením. Dědič totiž v tomto rozdělení zcela přechází ty povinnosti společníka, které jsou naprosto neoddiskutovatelně jinými autory řazeny mezi povinnosti základní, jako je například povinnost loajality či zákaz konkurence. Samozřejmě si uvědomuji, že toto je do jisté míry dáno zaměřením publikace, která se spíše než na teoretickou stránku obchodního práva zaměřuje na praktické podání základních institutů a jejich spojení s praxí, zejména pak s přikloněním k účetnímu pohledu.

Dvořák pak používá naprosto jiné dělení, kdy povinnosti rozděluje na základní – hlavní a doplňkové – vedlejší. Mezi základní povinnosti tak řadí povinnost vkladovou, povinnost loajality, povinnost ručení za dluhy a povinnost podrobit se usnesení valné hromady, i když s ním společník nesouhlasí. Mezi doplňkové povinnosti pak patří například povinnost příplatková, povinnost oznámit všechny relevantní změny společnosti pro účely vedení seznamu společníků atd.[13]

Ve své práci se budu věnovat pouze povinnostem společníků společnosti s ručením omezeným a nikoliv jejich právům. Problematika obou těchto oblastí je totiž značně rozsáhlá a v případě, že se nad jednotlivými instituty chci zamýšlet podrobněji, je nutné si vzhledem k rozsahu diplomové práce vymezit pouze jednu polovinu ze souboru práv a povinností společníka. Zaměřím se na rozdělení na majetkové a nemajetkové povinnosti společníků, přičemž však musím upozornit, ani v tomto případě nejde vždy o zcela jasnou hranici rozdělení, a proto není toto dělení zcela ideální.

Majetkové povinnosti společníků

2. Vkladová povinnost

Vkladovou povinnost můžeme označit za základní povinnost společníků vůči společnosti, která vyplývá přímo ze zákona a není možné ji nesplnit. Nesplnění

[13] *Dvořák, T.: Společnost s ručením omezeným, Praha, ASPI, 2005, str. 171*

vkladové povinnosti může mít za následek dokonce vyloučení společníka ze společnosti, o čemž budu blíže pojednávat níže.

Společník, nebo v případě zakládání nové společnosti budoucí společník, na sebe bere povinnost poskytnout vklad o své vlastní vůli. Vkladový závazek na sebe vezmou a svoji vůli společníci projeví zejména v podpisu společenské smlouvy či zakladatelské listiny. Společenská smlouva obligatorně musí obsahovat výši vkladu každého společníka, a to včetně způsobu a lhůty jeho splacení. Podpisem společenské smlouvy či zakladatelské listiny pak společník přebírá na sebe závazek splatit stanovený vklad za tam uvedených podmínek.

Společníci jsou povinni splatit vklady řádně a včas. Právní úprava nepředpokládá možnost, že by mohl být vklad společníka odmítnout. Domnívám se však, že možnost odmítnutí vkladu zde existuje, a to zejména v případě nepeněžitých vkladů. Lze si představit situaci, kdy budoucí společník nabízí nepeněžitý vklad, o kterém je jasné, že jej k němu společnost nebude moci nabýt vlastnické právo (nebo jiné právo). Ačkoliv tato situace může opravdu nastat jen ve velmi specifickém případě, lze si ji představit. Na druhou stranu jen těžko si představuji situaci, kdy by společnost odmítla peněžní vklad.

Vklad slouží určitým osobám k získání nebo zvýšení jejich účasti ve společnosti. Souhrn hodnoty vkladů společníků tvoří základní kapitál společnosti, jenž je pro společnost s ručením omezeným stanoven na minimálně 200.000,- Kč, přičemž výše vkladu společníka musí činit alespoň 20.000,- Kč. Můžeme se setkat i se společnostmi s ručením omezeným, které mají základní kapitál ve výši 100.000,- Kč, což bylo způsobeno novelizací obchodního zákoníku, který skutečně původně stanovoval minimální výši základního kapitálu na 100.000,- Kč, přičemž již existujícím společnostem nebyla dána povinnost odpovídajícím způsobem svůj základní kapitál navýšit. Výše vkladu pak může být pro jednotlivé společníky stanovena rozdílně, platí však, že musí být dělitelná na celé tisíce[14]. Hodnota vkladů společníků musí být vyjádřena v jednotkách české měny[15]. Každý společník může mít pouze jeden obchodní podíl. V případě, že stávající společník získá možnost dalšího vkladu popř. jiného obchodního podílu, nestane se vlastníkem dvou obchodních podílů, nýbrž jeho podíly srostou v jeden nebo se stávající podíl odpovídajícím způsobem zvýší.

[14] *Ustanovení § 109 ObchZ.*
[15] *Ustanovení § 58 odst. 1 ObchZ.*

Výše základního kapitálu u společnosti s ručením omezeným je obecně považována za poměrně nízkou. Vzhledem k tomu, že výše základního kapitálu je v české právní úpravě omezena pouze spodní hranicí a nikoliv horní, může být i určitým ukazatelem kondice a zázemí společnosti s ručením omezeným. *Také uvedení vkladů a základního kapitálu je prvkem chránícím především třetí osoby. Z velikosti vkladů a základního kapitálu lze usoudit na kapitálovou sílu společnosti. Způsob a lhůty splacení vkladů jsou rovněž mimořádně důležité pro třetí osoby, které z nich mohou mimo jiné poznat rozsah ručení společníků.*[16] S tímto citovaným názorem bych se mohla ztotožnit za předpokladu, pokud by výše základního kapitálu nepředstavovala v kontextu českého práva pouze abstraktní údaj, který může zůstat ve výši zákonného minima bez ohledu na to, jaké jsou skutečné majetkové poměry společnosti. Musím se proto přiklonit spíše k názoru vyjádřeném v jiné publikaci[17], který více reflektuje skutečný stav v oblasti společností s ručením omezeným v České republice, neboť poměrně pravdivě říká, že *tento údaj (o výši základního kapitálu) vypovídá o skutečné majetkové situaci společnosti jen velmi málo, nepřímo a nespolehlivě.* Výše základního kapitálu nijak nepodléhá změnám v závislosti na změnách majetkových poměrů společnosti, a proto nemohu zcela souhlasit s označením této hodnoty jako ukazatele kapitálové síly společnosti, jak uvádí výše citovaný názor Pelikánové a Černé. Pokud by však výše základního kapitálu podléhala změnám v přímé návaznosti na majetkové poměry společnosti, s jejich názorem bych bezezbytku souhlasila. Uvědomuji si však, že toto řešení, ač by se dalo označit za nejsprávnější, by sebou neslo obrovské administrativní náklady, které by v praxi toto opatření odsoudily k neúspěchu, neboť hospodárnost při jeho provádění by musela jít zcela stranou. Nešlo by totiž jen o náklady spojené s chodem rejstříkových soudů, které by neustále (v závislosti na hospodářských letech jednotlivých společností) měnily zápisy, ale i o náklady na zajištění odpovídající relevance údajů. Lze si představit, že aby mohla být dána důvěra v tento údaj, musel by vycházet z důvěryhodných zdrojů. Jako vzor lze ukázat na povinnost akciových společností k auditování účetních a jiných dokumentů. Toto řešení by však zdražilo

[16] *Pelikánová, I., Černá, S. a kol.:Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha:ASPI, a.s., 2006, s. 388.*
[17] *Eliáš, K., Bartošíková, M., Pokorná, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnické osoby jako podnikatelé. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 39.*

značným způsobem chod společností s ručením omezeným, které by tak částečně přišly o velkou část své atraktivity.

V současné době se často setkávám s nabídkami na ready made společností za částky, které jsou i několikanásobně nižší než základní kapitál společnosti. Domnívám se, že právě poměrně nízká počáteční finanční náročnost založení společnosti s ručením omezeným nebo dokonce velmi jednoduché a relativně levné získání ready made společnosti stojí za poměrně špatnou pověstí této formy obchodní společnosti. Právě počáteční výhoda při založení tohoto typu společnosti, tedy že po zapsání splacení vkladu společníka neručí společník za závazky společnosti, přináší určitou nejistotu do obchodních vztahů. Zejména s kombinací s nulovou historií společnosti pak představuje často společnost s ručením omezeným rizikového obchodního partnera. Pokud tuto zkušenost vložíme do kontextu s výše uvedenými argumenty, proč výše základního kapitálu není zcela komplexním obrazem kondice společnosti, jistě již nebude dále třeba rozebírat, proč není společnost s ručením omezeným širokou veřejností považována za zcela důvěryhodnou formu obchodní společnosti.

Výše vkladu je určena společníky ve společenské smlouvě, v případě jednoho zakladatele pak činí vklad jediného společníka celou minimální částku vkladu. Výše vkladu každého společníka včetně způsobu a lhůty splácení vkladu patří mezi obligatorní náležitosti každé společenské smlouvy.

2.1. Vklad a jeho odraz v podílu

Ačkoliv samotná charakteristika podílu bezprostředně nesouvisí s povinnostmi společníků společnosti s ručením omezeným, považuji za důležité věnovat prostor alespoň nejzákladnějšímu vymezení tohoto institutu, neboť povinnosti společníků vyplývají právě z vlastnictví podílu, který i představuje účast společníka na společnosti, jak koneckonců charakterizuje obchodní podíl ustanovení § 114 odst. 1 ObchZ. *představuje účast společníka na společnosti a z této účasti plynoucí práva a povinnosti. Jeho výše se určuje podle poměru vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti, nestanoví-li společenská smlouva jinak.*

Obchodní podíle je soubor práv a povinností vyplývající z účasti společníka v obchodní společnosti. Zásada přímé úměry velikosti obchodního podílu vůči velikosti vkladu

společníka je podpůrným prostředkem pro určení velikostí podílů. Zákon ponechává na uvážení společníků, zda si zvolí jiný způsob určení velikosti obchodního podílu. Jak však upozorňují autoři komentáře k obchodnímu zákoníku[18], možnost stanovit výši obchodních podílů ve společenské smlouvě bez ohledu na výši vkladů společníků není neomezená. Odchylné ustanovení o určení výše podílů by mělo být důvodné, přičemž jednou z uvažovaných možností je, že ti společníci, kteří se na chodu společnosti podílejí, by měli mít výhodnější postavení než společníci, kteří se na chodu společnosti nepodílejí.

Obchodní podíl nepředstavuje spoluvlastnictví společnosti, protože vlastníkem veškerého majetku společnosti je pouze a jen společnost sama. Jak již bylo popsáno výše, společnost je samostatnou osobou odlišnou od jejích společníků, v majetku společnosti se může podíl odrazit jen v případě vypořádacího podílu nebo v podílu na likvidačním zůstatku.

Podíl jako takový patří do majetku společníka jakožto nehmotná věc. Společník jej za určitých okolností může prodat, podíl může být předmětem zástavního práva či být exekvován. Jak bylo popsáno výše, podíl je předmětem SJM, což bylo mimo jiné i potvrzeno v rozsudku Nejvyššího soudu z 20. 7. 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004, který zaujal právní názor, že *jestliže jeden z manželů za trvání manželství nabude z prostředků patřících do společného jmění manželů obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným, stává se tím získaný majetek (hodnota takového podílu) ze zákona součástí společného jmění manželů.*[19]

2.2. Předměty vkladu a charakteristika vkladu

Vklady společníků představují, majetek, ať peněžitý či jiný, který společníci poskytli společnosti. Tento majetek přechází na společnost a představuje její základní kapitál, její vlastní zdroje.

Vklady můžeme rozdělit na peněžité a nepeněžité, což použiji následně také jaké výchozí dělení pro další popis vkladů a povinností společníků s nimi spojenými. Zákon výslovně neurčuje, zda vklady mají být buď pouze peněžité, nebo naopak pouze

[18] *Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kolektiv: Obchodní zákoník, komentář, 12. vydání 2009, Praha 2009, str. 365*

[19] *Soubor civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu – právní věty a rejstříky, C. H. Beck, C 2810, sešit 30*

nepeněžité. Není proto vyloučena kombinace užití obou druhů vkladů, domnívám se navíc, že tak lze usuzovat i z ustanovení § 59 odst. 7 ObchZ., který stanovuje, že v případě změny hodnoty vkladu v době od založení společnosti do doby jejího vzniku společník doplatí rozdíl (vis dále), tedy při změně hodnoty vkladu nepeněžitého společník doplatí vklad v penězích a tedy ke kombinaci obou způsobů dojde. Jak však uvádí Pokorná a kol.[20], s jejichž názorem v tomto případě zcela souhlasím, nelze toto řešení, tedy kombinaci peněžitého i nepeněžitého, doporučit, neboť právní režim obou druhů vkladů je odlišný a docházelo by ke zbytečným komplikacím při aplikaci tohoto způsobu.

2.2.1. Peněžité vklady

Peněžitý vklad je určitý finanční obnos, který společník vkládá do společnosti, který jí dává k dispozici. Jak již bylo popsáno výše, hodnota vkladů společníků musí být vyjádřena v české měně. To však nevylučuje možnost, aby společník poskytl kýžený finanční obnos v cizí měně, avšak pro účely vyjádření výše vkladu musí být vyjádřen i jeho korunový přepočet. Peněžité vklady musí být splaceny na zvláštní bankovní účet, který za tímto účelem zřídí správce vkladu. Dle ustanovení § 163a odst. 3 ObchZ., na který odkazuje § 109 odst. 3 ObchZ., s těmito financemi není až na výjimky dovoleno disponovat před zápisem společnosti do obchodního rejstříku. *Účelem ustanovení § 163a odst. 4 (a rovněž § 204 odst. 1 a 2) obch. zák. je zcela nepochybně chránit investory, popřípadě menšinové společníky jako vkladatele, před tím, že společnost použije peněžité vklady před zápisem společnosti či zvýšení základního kapitálu do obchodního rejstříku a nedojde-li následně k takovému zápisu, nebude mít prostředky na vrácení vkladu.*[21]

Peněžité vklady jsou vesměs považovány za poměrně bezproblémové a jejich ocenění nepřináší žádné mimořádné komplikace, a proto nepovažuji za nutné je dále rozebírat.

[20] *Eliáš, K., Bartošíková, M., Pokorná, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnické osoby jako podnikatelé. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 27.*

[21] *Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 1173/2003 ze dne 29.9.2004, http://www.nsoud.cz*

2.2.2. Nepeněžité vklady

Obchodní zákoník předpokládá možnost splacení vkladů společníka i skrze tzv. nepeněžitý vklad. Nepeněžité vklady teorie rozděluje dále *na hmotné (movité a nemovité věci) a nehmotné (práva a jiné majetkové hodnoty)*[22]. Zejména u nehmotných majetkových hodnot vyvstala otázka, co může být jejich předmětem. Ačkoliv je minimální základní kapitál společnosti s ručením omezeným relativně nízký, pro některé společníky může být i tato částka velmi vysoká, a proto je žádoucí zamezit tomu, aby byly pomocí nepeněžitých vkladů vkládány do společnosti takové nepeněžité vklady, které vkladem být vůbec nemohou. *Nepeněžitým vkladem může být jen majetek, jehož hospodářská hodnota je zjistitelná a který může společnost hospodářsky využít ve vztahu k předmětu podnikání. Vklady spočívající v závazcích týkajících se provedení prací nebo v poskytnutí služeb jsou zakázány*[23]. Společník se tedy nemůže zavázat, že svůj vklad uskuteční například odpracováním nebo že jeho vkladem do společnosti budou jeho odborné vědomosti (nesmí být zaměňováno s know – how). Pokud je podmínkou fakt, že vkladem může být jen takový majetek, který společnost může využít ve vztahu k předmětu svého podnikání, vyplývá, že takovýmto vkladem nemůže být majetek, který sice je hodnotný, ale společnost jej může využít jen tak, že jej zpeněží. Na druhou stranu, teorie připouští vklad například výrobního materiálu, který společnost následně využije při vykonávání předmětu svého podnikání.

Pohledávka vkladatele výslovně nemůže být jeho vkladem do společnosti, oproti tomu může být vkladem převod určité pohledávky společníka za třetí osobou na společnost. Pro převod pohledávky se pak použijí obecná ustanovení občanského zákoníku, pohledávku tedy na společnost lze jako vklad převést pouze za předpokladu, že není její převedení vyloučeno. Mezi pohledávky, jejichž převod je vyloučen, spadají ty, které zanikají nejpozději smrtí věřitele nebo ty, jejichž obsah by se změnou věřitele změnil a samozřejmě i pohledávky, kde jejich převod odporuje dohodě s dlužníkem. Případ splacení vkladu pomocí převodu pohledávky můžeme označit za určitou výjimku z pravidla, že jako nepeněžitý vklad mohou být uplatněn pouze takový majetek, který může společnost hospodářsky využít ve vztahu k předmětu podnikání. Pohledávka,

[22] *Eliáš, K., Bartošíková, M., Pokorná, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnické osoby jako podnikatelé. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 23.*
[23] *Ustanovení § 59 odst. 2 ObchZ.*

mimo výše popsanou výjimku, totiž takovýmto majetkem rozhodně není. Komentář zmiňuje i možnost vložení, dle úpravy splacení vkladu pohledávkou, cizí směnky, ze které vyplývá povinnost konkrétní osoby, odlišné od osoby, který vkládá do společnosti směnku, zaplatit směnečný peníz. Společník v případě vkladu pohledávky ručí za dobytnost této pohledávky.

Mezi nepeněžité vklady zařazujeme i podnik nebo jeho část. Co se týče problematiky splnění vkladové povinnosti poskytnutím cenných papírů, platí, že se jedná o nepeněžitý vklad. V obou těchto případech přichází otázka, za jakých podmínek může být naplněna zákonná podmínka hospodářské využitelnosti v rámci předmětu podnikání společnosti.

Nepeněžitých vkladů se týká i problematika jejich oceňování. *Hodnota nepeněžitého vkladu do společnosti s ručením omezeným a do akciové společnosti se stanoví podle posudku zpracovaného znalcem nezávislým na společnosti*[24]. Oceňování vkladů je důležité zejména z důvodu, že společníci ručí za závazky společnosti pouze omezeně a funkce základního kapitálu je mimo jiné i vytvořit určitou jistotou pro věřitele společnosti. Nadhodnocování vkladů je proto záležitostí velmi nežádoucí. Jedním z důvodů, proč nemohou být poskytovány nepeněžité vklady týkající se poskytování služeb nebo provádění prací, je i mimo jiné právě problematika jejich ocenění, ačkoliv co do negativ převažuje naprostý rozpor se základním požadavkem na charakter nepeněžitých vkladů, a to aby předmětem vkladu byl majetek.

Náklady znaleckého posudku nese společnost a v případě, že společnost nevznikne, hradí je společně a nerozdílně zakladatelé. Příslušné ustanovení obchodního zákoníku stanovuje i základní náležitosti znaleckého posudku, které stanovuje minimální požadavky na posudek. Těmito náležitostmi jsou: *popis nepeněžitého vkladu, použité způsoby jeho ocenění a údaj o tom, zda hodnota nepeněžitého vkladu, ke které vedou použité způsoby ocenění, odpovídá alespoň úhrnnému emisnímu kursu akcií, které mají být vydány jako protiplnění za tento nepeněžitý vklad, nebo částce, která se má započítávat na vklad do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným a částku, kterou se nepeněžitý vklad oceňuje.*[25]

Hodnota nepeněžitých vkladů musí být uvedena ve společenské smlouvě či zakladatelské listině nebo rozhodnutí valné hromady.

---

[24] *Ustanovení § 59 odst. 3 ObchZ.*
[25] *Ustanovení § 59 odst. 4 ObchZ.*

2.3. Splacení vkladů

Je-li společnost založena jedním zakladatelem, může být zapsána do obchodního rejstříku, jen když je v plné výši splacen její základní kapitál[26]. Ochrana zájmů věřitelů je totiž v tomto případě relativní. V případě jednočlenné společnosti s ručením omezeným je totiž osoba zakladatele a správce vkladu totožná, a proto není dána jistota v objektivnost prohlášení správce vkladu o jejich splacení.[27] Jak se však shodujeme v názoru s autory citovanými v předchozí větě, tato komplikace odpadá v případě, že správcem vkladu by byla banka. S finančními prostředky na bankovním účtu, které jsou splaceným vkladem totiž až do vzniku společnost, mimo stanovené výjimky, není možné disponovat, a proto by zde účelu, který sleduje pravidlo pro celé splacení vkladu před zápisem společnosti do obchodního rejstříku v případě jednočlenných společností, mohlo tak být naplněno.

Jiná situace však nastává v případě, že je však společníků více. Pak může být však před vznikem společnosti splacena jen část vkladů, a to za předpokladu naplnění dvou kumulativních podmínek:

a) na každý peněžitý vklad musí být splaceno nejméně 30% a
b) celková výše splacených peněžitých vkladů spolu s hodnotou splacených nepeněžitých vkladů musí činit alespoň 100.000,- Kč[28].

Je třeba upozornit i na to, že nepeněžité vklady musí být splaceny před zápisem výše základního kapitálu do obchodního rejstříku v plné výši. Ačkoliv to není přímo v právní úpravě uvedeno, domnívám se, nepeněžité vklady musí být splaceny již před samotným podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Správce vkladů totiž pro rejstříkový soud vyhotovuje prohlášení, které je obligatorní součástí návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku, kterým osvědčuje splacení vkladů nebo jejich částí jednotlivými společníky. V praxi by pravděpodobně nesplacení nepeněžitého vkladu vedlo k výzvě k doplnění návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku a v případě nesplnění uložené povinnosti pak k neúspěchu. Je nutné upozornit, že splacení vkladu a nabytí vlastnických (či jiných) práv k předmětu vkladu nenastává ve stejný okamžik. Vlastnické (či jiné) právo přechází na společnost až okamžikem jejího vzniku,

[26] *Ustanovení § 111 odst. 2 ObchZ.*
[27] [27] *Eliáš, K., Bartošíková, M., Pokorná, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnické osoby jako podnikatelé. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 178.*
[28] *Ustanovení § 111 odst. 1 ObchZ.*

neboť až okamžikem jejího vzniku začíná existovat jako právnická osoba. Výjimka je stanovena pro nemovitosti, kde v souladu s obvyklou úpravou nabývání vlastnictví nemovitostí platí, že vlastnické právo k nemovitosti společnost nabývá až zápisem vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí, jde-li o stavbu evidovanou v katastru nemovitostí. Obdobně pak v případě majetku, který je veden ve zvláštní evidenci.

V případě, že je předmětem nepeněžitého vkladu věc movitá, je vklad splacen předáním věci správci vkladu, pokud nebylo ve společenské nebo zakladatelské smlouvě nebo v zakladatelské listině stanoveno něco jiného. Pro ostatní nepeněžité vklady platí, že je vklad splacen uzavřením písemné smlouvy o vkladu, kterou jménem společnosti uzavírá správce vkladu. Tato smlouva musí zajistit dohled správce vkladu nad plněním do vzniku společnosti. Know-how, které je předmětem vkladu musí být předáno i v podobě dokumentace, která ho zachycuje. *Know-how se rozumí výrobní, organizační a obchodní poznatky, či postupy, které nejsou chráněny průmyslovými právy a které se vytvořily zejména zkušeností z dlouholeté praxe*.[29] Pokud je nepeněžitým vkladem podnik nebo jeho část, vyžaduje se i předání podniku nebo jeho části správci vkladu. Pokud je vložen podnik, přecházejí na společnost všechna práva a závazky, které náleží k vkládanému podniku. Vkládaný podnik jistě bude mít svojí vlastní firmu, a ačkoliv je tato součástí podniku, může pod ní společnost, do níž je podnik vkládán, podnikat pouze v případě, že smlouva o vkladu obsahovala výslovný souhlas.[30] Pokud je předmětem vkladu část podniku, lze tak učinit pouze v případě, že se jedná o samostatnou organizační složku.

Speciální zápis musí být pořízen mezi správcem vkladu a osobou, která vklad splácí v případě, že je předmětem vkladu podnik nebo jeho část nebo dokumentace, v níž je zachyceno know-how. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že pro splácení nepeněžitých vkladů není obchodním zákoníkem stanoven jednotný způsob splácení.

Výjimka ohledně oceňování nepeněžitých vkladů znalcem je stanovena u zvyšování základního kapitálu v případě, že tak rozhodne statutární orgán společnosti. Pokud je základní kapitál zvyšován skrze investiční cenný papír nebo nástroj peněžního trhu podle zvláštního právního předpisu upravujícího podnikání na kapitálovém trhu, použije se při určení jeho hodnoty vážený průměr z cen, za které byly uskutečněny obchody

[29] *Bartošíková, M., Štenglová, I.: Společnost s ručením omezeným, 2. vydání. Praha: 2006, str. 60*
[30] *Ustanovení § 11 odst. 1 ObchZ.*

tímto cenným papírem nebo nástrojem na regulovaném trhu v době šesti měsíců před splacením vkladu. V případě vkladů do společnosti pomocí jiného majetku může být nepeněžitý vklad oceněn po rozhodnutí statutárního orgánu i jiným způsobem.

Co však v případě, že hodnota nepeněžitého vkladu v době od jejího založení do jejího vzniku se změnila? Obchodní zákoník výslovně stanoví, že společník je povinen rozdíl doplatit, avšak je možný i jiný způsob náhrady za předpokladu, že tak vyplývá se společenské smlouvy nebo stanov.

Nepřejde-li na společnost majetkové právo k předmětu nepeněžitého vkladu, přestože se nepeněžitý vklad považuje za splacený, je společník, který se k poskytnutí tohoto vkladu zavázal, povinen zaplatit hodnotu nepeněžitého vkladu v penězích a společnost je povinna vrátit nepeněžitý vklad, který převzala, ledaže jej byla povinna vydat oprávněné osobě.[31] Tato situace skutečně v případě plnění vkladové povinnosti společníka pomocí nepeněžitých vkladů nastat může. Jak upozorňuje Štenglová, taková situace může nastat například v případech jak vkladu movitého, tak i nemovitého majetku. Společník například jako vklad použije věc, jejímž vlastníkem není. Společnost pak je povinna vydat věc tomu, komu svědčí majetkové právo a nikoliv vkladateli.

V případě nemovitostí za předpokladu, že vkladatel sice předá správci vkladu písemné prohlášení dle § 60 odst. 1 ObchZ. a předá i nemovitost, přitom však není jejím vlastníkem a ani nemá právo nemovitost převést na společnost, přičemž obdobný stav může nastat i případě movitých věcí a v dalších případech.[32] Nemusí se však vždy jednat o zlý úmysl společníka, jak upozorňuje Komentář, tato situace, například v případech nemovitostí, může nastat při chybně zpracovaných privatizačních projektech. [33]

Poměrně složitou otázkou je situace, kdy nedojde ke splacení nepeněžitého vkladu, neboť věc, která byla předmětem vkladu, byla před splacením například zničena, anebo dokonce případ, kdy se splacení vkladu prostřednictvím určité věci dostane do rozporu s následně přijatým právním předpisem. Vzhledem k tomu, že obchodní zákoník tuto situaci neupravuje, bude nutné v takovém případě uplatnit obecná ustanovení § 575–577 ObčZ. a § 352–354 ObchZ. o následné nemožnosti plnění, neboť vztah, ze kterého

[31] *Ustanovení § 59 odst. 2 ObchZ.*
[32] *Bartošíková, M., Štenglová, I.: Společnost s ručením omezeným, 2. vydání. Praha: 2006, str. 70*
[33] *Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kolektiv: Obchodní zákoník, komentář, 12. vydání 2009, Praha 2009, str. 226*

vyplývá povinnost splatit vklad, je vztahem závazkovým a dle ustanovení § 261 odst. 3 písm. a) ObchZ. se na něj vztahuje 3. část obchodního zákoníku týkající se obchodních závazkových vztahů. Při této aplikaci citovaného zákonného ustanovení povinnost společníka plnit zaniká. Toto řešení však přináší další komplikace, zejména pak její dopady na existenci společenské smlouvy či její části a její dopad na výši základního kapitálu společnosti. Jak však upozorňuje Komentář, toto řešení by v případě jednočlenných společností mělo za následek neplatnost celé zakladatelské listiny.[34] Domnívám se však, že by bylo přípustné i použití ustanovení § 59 odst. 7 ObchZ., a to tak, že pokud věc v době vzniku společnosti již neexistuje, je hodnota nepeněžitého vkladu nulová, a proto by společník byl povinen uhradit tento rozdíl v penězích, de facto tedy hodnotu vkladu, kterou zamýšlel splatit nepeněžitým plněním, by uhradil v penězích. Pro tuto možnost jsem sice nenašla oporu v odborné literatuře, avšak myslím, že by tímto postupem bylo nejlépe vyhověno povinnosti splatit vklad. Uvědomuji si však, že toto řešení by v určitých případech neobstálo, zejména pak v případech jednočlenných společností, kdy by skutečně došlo k neplatnosti zakladatelské listiny a bylo by nutno ji znovu sepsat.

2.4. Kaduční řízení a jiné následky nesplacení vkladu

Kaduční řízení je upraveno v ustanovení § 113 odst. 3, 4 ObchZ. a popisuje postup, který musí být dodržen, aby společník, který se zpozdil se splacením jeho vkladu, mohl být ze společnosti vyloučen. Závazný postup spočívá v tom, že společnost může společníka, který je v prodlení se splácením jeho vkladu, vyzvat pod pohrůžkou vyloučení k dodatečnému splnění jeho povinnosti, přičemž lhůta pro dodatečné splnění jeho vkladové povinnosti nesmí být kratší než tři měsíce. Pokud společník nesplní svou povinnost splatit vklad ani v dodatečné lhůtě, může být na základě rozhodnutí valné hromady ze společnosti vyloučen. Jedná se o jediný případ, kdy o vyloučení společníka mohou prostřednictvím valné hromady rozhodnout ostatní společníci, v ostatních případech může rozhodnout pouze soud, a to na návrh společnosti, s kterým však musí souhlasit alespoň ti společníci, jejichž vklady představují alespoň polovinu základního kapitálu a společník, o jehož vyloučení se hlasuje, není oprávněn hlasovat. Společenská

[34] *Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kolektiv: Obchodní zákoník, komentář, 12. vydání 2009, Praha 2009, str. 226*

smlouva může stanovit vyšší počet hlasů, který bude v tomto potřebný pro vyloučení společníka. O rozhodnutí o vyloučení společníka výše popsaným procesem musí být pořízen notářský zápis. V případě, že společník skutečně bude na základě rozhodnutí valné hromady z důvodu nesplacení vkladu vyloučen, má právo na vypořádací podíl. Uvolněný podíl nabývá společnost. Vyloučením společníka ze společnosti zaniká jeho povinnost splatit vklad.

Judikatura dovodila (rozhodnutí Vrchního soudu sp.zn. 1 Odon 132/97), že *po splacení dlužného vkladu společník nemůže být ze společnosti vyloučen podle ustanovení § 113 odst. 4 obch. zák.* Jak uvádí odůvodnění tohoto rozhodnutí, kaduční řízení má zejména uhrazovací funkci a jeho účelem se dosáhnout splacení vkladu společníkem, který je v prodlení. Rozhodně pak nemá funkci sankční. Pokud společník vklad splatil, opadl důvod pro jeho vyloučení.

Kaduční řízení však není jediným opatřením, které lze použít, pokud je společník v prodlení se splacením jeho vkladu. Dle ustanovení § 131a ObchZ. je každý společník oprávněn podat jménem společnosti žalobu o splacení vkladu proti společníkovi, který je v prodlení se splacením vkladu. Takovouto žalobu je však společník oprávněn podat pouze v případě, že splacení vkladu nevymáhá jednatel nebo v případě, že nebylo rozhodnuto valnou hromadou o vyloučení společníka. Takto konstruované oprávnění vychází z předpokladu, že společníci musí mít funkční nástroj se bránit při nečinnosti jednatele, která může nastat například v případě, že by osoba jednatele byla totožná s osobou společníka, který poručuje svoji povinnost vklad splatit. Právo společníka podat žalobu jménem společnosti je omezeno pouze v případě, že již obdobné řízení probíhá a proto není žádoucí a ekonomicky hospodárné, aby se tyto procesy duplovaly.

Lhůty a podmínky pro splacení vkladů společníky jsou určeny společenskou smlouvou, avšak musejí být splaceny nejpozději ve lhůtě pěti let od data vzniku společnosti. Maximální lhůta pro splacení vkladů je kogentní a nelze se od ní odchýlit. V případě, že společník nesplní svůj závazek platit peněžitý vklad vůči společnosti řádně a včas, je povinen platit 20% úrok z prodlení, přičemž společenská smlouva může stanovit jinak. Společenská smlouva může stanovit jak úrok vyšší, ale i úrok nižší nebo dokonce žádný. *Soudíme však, že není možné, aby společenská smlouva uložila placení úroku z prodlení jen některému ze společníků. Takové ujednání by bylo v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku a rovněž s ustanovením § 56a odst. 2. Kromě úroku*

z prodlení se může společnost domáhat na společníkovi, který nesplatil včas splatnou část vkladů, též náhrady případné škody z toho důvodu vzniklé.[35]Případné náhrada škody, která společnosti vznikne v souvislosti s porušením společníka splatit řádně a včas jeho vklad není samostatně upravena v pro tento typ porušení splnit závazek, a proto se bude řídit obecnou úpravou dle ustanovení § 367 ObchZ.

Společenská smlouva může stanovit i povinnost uhradit v případě prodlení se placením vkladu smluvní pokutu. Je však otázkou, zda na nabyvatele obchodního podílu následně přejde jak závazek platit úrok z prodlení, tak i smluvní pokutu. Úrok z prodlení je příslušenstvím pohledávky, a proto se domnívám, že přejde na nabyvatele podílu společně s povinností splatit vklad. Smluvní pokuta však příslušenstvím pohledávky není, jedná se o samostatný závazek, a proto na nabyvatele podílu nepřejde.

2.5. Povinnost zaplatit emisní ážio

Ačkoliv hodnota vkladu je vyjádřena v penězích, je obvyklé, že společníkovi plyne ze společenské smlouvy zaplatit částku vyšší. Mezi základní povinnosti společníků pak nepatří jen splacení nominální výše vkladu, ale i případné emisní ážio. Obchodní zákoník však nedefinuje pojem emisního ážia. Jeho popis dovozuje teorie, která definuje emisní ážio *jako rozdíl mezi výší vkladu společníka do základního kapitálu a hodnotou majetku, kterou společnost poskytuje za nabytí nebo zvýšení podílu na společnosti*[36]

Zákonné ustanovení při poskytování emisního ážia stanovují § 109 odst. 3 a 163a odst. 3 ObchZ. Tato ustanovení stanovují, že rozdíl mezi hodnotou nepeněžitého vkladu a hodnotou, kterou se započítává na vklad společníka, se považuje za emisní ážio. Společenská smlouva, zakladatelská listina, usnesení valné hromady nebo stanovy společnosti však mohou stanovit, že tento rozdíl či jeho část je společnost povinna vyplatit upisovateli anebo že jde o tvorbu rezervního fondu.[37]

Tak jako samotná definice emisního ážia není uvedena v zákoně, tak ani pro výši emisního ážia není zákonem stanoveno, zda je pro osoby, jež přejímají vklad, výše určena poměrně dle velikosti jejich podílů nebo zda je možné stanovit výši

[35] *Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kolektiv: Obchodní zákoník, komentář, 12. vydání 2009, Praha 2009, str. 361*
[36] *Dědič, J. a Kunešová – Skálová, J.: Společnost s ručením omezeným z účetního a právního pohledu, Polygon, Praha, 1999, s. 97*
[37] *Bartošíková, M., Štenglová, I.: Společnost s ručením omezeným, 2. vydání. Praha: 2006, str. 169*

nerovnoměrně. Štenglová a Bartošíková soudí, že stanovení nerovnoměrné výše emisního ážia je za předpokladu souhlasu všech společníků a zároveň splnění podmínek ustanovení § 56a odst. 2 ObchZ. možné.[38]

V případě, že je emisní ážio spláceno při zakládáno společnosti platí, že celé musí být splaceno před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. V případě, že je však emisní ážio spláceno při zvyšování základního kapitálu, obdobné pravidlo či lhůta stanoveno není.

Odlišná zákonná úprava od splacení vkladů a emisního ážia je stanovena i v tom, že emisní ážio je možné započíst proti pohledávce.

3. Povinnost společníků k plnění mimo vklad

3.1. Příplatková povinnost

Důvodem pro poskytnutí příplatku je zejména to, aby společnost mohla překonat nepříznivý stav ve svém hospodaření. Není však vyloučeno ani to, aby valná hromada rozhodla o příplatkové povinnosti z jiných důvodů.

Společenská smlouva může určit, že valná hromada je oprávněna uložit společníkům povinnost přispět na vytvoření vlastního kapitálu příplatkem mimo základní kapitál (dále jen "příplatek") peněžitým plněním nad výši vkladu až do poloviny základního kapitálu podle výše svých vkladů. Dosáhne-li výše příplatku hodnoty poloviny základního kapitálu, nelze již další příplatek uložit.[39] Plněním příplatkové povinnosti se tedy vytváří vlastní kapitál společnosti. Na rozdíl od vkladové povinnosti může být příplatková povinnost splněna pouze prostřednictvím peněžního plnění. Vzhledem k tomu, že příplatková povinnost musí být upravena již ve společenské smlouvě, mohou společníci později v době, když již společnost vznikla, založit příplatkovou povinnost jedině změnou společenské smlouvy. V případě, že příplatková povinnost je upravena ve společenské smlouvě, musí pak ještě o jejím poskytnutí rozhodnout valná hromada. Pro to, aby vznikla společníku příplatková povinnost, je tedy nutné, aby byly splněny dva výše jmenované předpoklady. Společním však může příplatek poskytnout společnosti i dobrovolně, tedy bez povinnosti stanovené společenskou smlouvou, pokud s tím valná hromada souhlasí. Dobrovolné převzetí příplatkové povinnosti tedy může

[38] *Bartošíková, M., Štenglová, I.: Společnost s ručením omezeným, 2. vydání. Praha: 2006, str. 169*
[39] *Ustanovení § 121 odst. 1 ObchZ.*

být poskytnuto pouze se souhlasem valné hromady, která s ohledem na ustanovení § 125 odst. 1 písm. n) ObchZ. rozhoduje prostou většinou hlasů, pokud však společenská smlouva nestanovuje jiný poměr.

Příplatek může být poskytnut i několikrát, avšak výsledná souhrnná výše všech příspěvků nesmí překročit hranici poloviny základního kapitálu podle výše svých vkladů. Příplatek nezvyšuje vklad společníka, a proto nezvyšuje ani základní kapitál společnosti, což je patrné již ze samotného výše citovaného ustanovení § 121 ObchZ., kdy příplatky slouží k vytvoření vlastního kapitálu mimo základní kapitál. Otázkou však je, zda v případě, že je zvýšen základní kapitál společnosti, zvyšuje se následně i hranice souhrnné výše všech příspěvků. Vzhledem k tomu, že souhrnná výše příplatků je pouze omezena co do závislosti na výši základního kapitálu, domnívám se, že tento postup je možný.

V případě nesplnění příplatkové povinnosti se postupuje podle již zmiňovaných ustanovení obchodního zákoníku, která upravují nesplnění povinnosti společníka řádně a včas splatit vklad.

3.2. Povinnost přispět na vytvoření rezervního fondu

Povinnost zřídit obligatorně rezervní fond stanovuje pro společnosti s ručením omezeným obchodní zákoník v ustanovení § 67 odst. 2. Rezervní fond se vytváří ze zisku běžného účetního období po zdanění, popřípadě z jiných vlastních zdrojů mimo čistý zisk, pokud to zákon nevylučuje a jeho funkcí je krytí ztrát společnosti, pokud zákon nestanovuje jiné použití. S ohledem na ustanovení §124 odst. 3 ObchZ. však rezervní fond do výše 10% základního kapitálu použít pouze na úhradu ztráty společnosti.

Není-li rezervní fond vytvořen již při vzniku společnosti, je společnost povinna vytvořit jej z čistého zisku vykázaného v řádné účetní závěrce za rok, v němž poprvé čistý zisk vytvoří, a to ve výši nejméně 10 % z čistého zisku, avšak ne více než 5 % z hodnoty základního kapitálu. Tento fond se ročně doplňuje o částku určenou ve společenské smlouvě nebo ve stanovách, nejméně však 5 % z čistého zisku, až do dosažení výše rezervního fondu určené ve společenské smlouvě nebo ve stanovách, nejméně však do

výše 10 % základního kapitálu.[40]Vytvářet rezervní fond tedy společnost nemá povinnost již při svém vzniku, ale až poté, co dosáhne určitých hospodářských výsledků, které přesně obchodní zákoník definuje.

Pokud by však rezervní fond vznikal již při vzniku společnosti, vytváří se z příspěvků společníků nad výši vkladu, popřípadě nad emisní ážio. V případě dobrovolně vytvářeného rezervního fondu je tedy povinností společníků poskytnout příspěvky ve stanovené výši. V případě, že společník nesplní svou povinnost poskytnout příspěvek na vytvoření rezervního fondu, nepřipadá možnost zahájení tzv. kaučního řízení. Je proto otázkou, jakým způsobem lze po společníku, který nesplní tuto svou povinnost postupovat. *Možným řešením však je žaloba společnosti na vyloučení společníka soudem a v úvahu připadá též soudní vymáhání příspěvku.*[41]

Zákon dále neuvádí lhůtu pro splnění povinnosti poskytnout příspěvek na dobrovolně tvoření rezervní fond. Předpokládám, že lhůta by měla být stanovena ve společenské smlouvě společně se stanovením této povinnosti, avšak obchodní zákoník tak nestanovuje. Domnívám se, že pokud společenské smlouva nestanoví splatnost příspěvku, užije se obecná úprava pro splnění závazku dle obchodního zákoníku. V uvažované úpravě dle ustanovení § 340 ObchZ. tedy bude příspěvek splatný bez zbytečného odkladu poté, co byl společností o plnění požádán.

Teorií uvažovanou otázkou je, zda výše příspěvků jednotlivých společníků musí odpovídat poměru jejich vkladů či poměru jejich obchodních podílů, anebo mohou být stanoveny nezávisle na obou. Štenglová a Bartošíková soudí, že se uplatňuje zásada rovného zacházení všemi společníky a proto stanovení výše příspěvku do rezervního fondu bude vycházet z poměrů vkladů společníků. Na druhou stranu ale připouští, že je v případě stanovení výše příspěvku do rezervního fondu argumentovat smluvní volností.[42]Osobně se přikláním společně s autorkami spíše k první možnosti. Nutnost zachování zásady rovného zacházení vychází z nutnosti ochraňovat minoritní společníky. Ačkoliv lze říci, že výše stanovení jejich příspěvku na vytvoření rezervního fondu by měla vycházet ze smluvní volnosti, nemohu s tímto řešením souhlasit. Pokud je společník v minoritním postavení, je velmi obtížné posadit jeho zájmy co do výše stanovení příspěvku a obávám se, že by zde i přes deklarovanou smluvní volnost došlo

[40] *Ustanovení § 124 odst. 1 ObchZ.*
[41] *Bartošíková, M., Štenglová, I.: Společnost s ručením omezeným, 2. vydání. Praha: 2006, str. 167*
[42] *Bartošíková, M., Štenglová, I.: Společnost s ručením omezeným, 2. vydání. Praha: 2006, str. 167-8*

spíše k prosazení vůle společníka či společníků, jehož podíl bude rozhodující. Samozřejmě se dá argumentovat, že pokud je stanovování výše sjednáváno při textaci společenské smlouvy, nenutí nic potencionálního společníka k účasti na společnosti s takovými dalšími společníky, se kterými není schopen se dohodnout na základních pravidlech již při zakládání společnosti. Částečně s tímto i souhlasím, avšak na druhou stranu, pokud mohu soudit z vlastních zkušeností, jsou to často právě minoritní společníci, kteří přicházejí s hlavními myšlenkami na podnikatelské směřování společnosti a jsou to právě oni, kdo vymýšlí, čím bude společnost úspěšná, popřípadě jsou to právě minoritní společníci, kteří společnosti poskytují například odborné vedení. Majoritní společníci pak představují v těchto případech investory. Na jednu stranu si proto uvědomuji, že společnost s ručením omezeným je samostatnou osobou, která je odvislá od osob společníků, ale v praxi často vidíme opak. Je proto žádoucí, aby z těchto důvodů byli menšinoví společníci chráněni i v případech, kdy tak zákon výslovně nestanovuje.

Rezervní fond, pokud jej společnost zakládá již při svém vzniku, může být jistě určitým ukazatelem její hospodářské a podnikatelské síly, neboť dobrovolně tvořený rezervní fond ukazuje, že společníci byli ochotni poskytnout více než minimální množství financí pro řádné založení a vznik společnosti. Právě v dnešní době, kdy společnosti s ručením omezeným neposkytují jejím věřitelům takřka žádné jistoty a těší se spíše všeobecné nedůvěře, může být skutečnost založení dobrovolného rezervního fondu ukazatelem vážnosti úmyslů.

O použití rezervního fondu rozhodují jednatelé, pokud však zákon nestanoví, že rozhoduje valná hromada.

4. Povinnost převzít uvolněný vklad

Dle ustanovení § 113 odst. 6 ObchZ. vzniká v případě, že dojde k uvolnění obchodního podílu ve společnosti, společníkům povinnost převzít uvolněný podíl dle poměru k jejich obchodním podílům. Jedná se o případ, kdy došlo k volnění podílu společníka bez právního nástupce, a to jako následek kadučního řízení, kdy byl společník ze společnosti vyloučen.

Rozhodnutí, zda stávající společníci převezmou uvolněný podíl, náleží do působnosti valné hromady společnosti. Valná hromada však může rozhodnout i tak, že uvolněný

podíl bude převeden na jiného společníka, a ne tedy na všechny společníky v poměru k velikosti jejich podílů, anebo může rozhodnout i o převedení podílu na třetí osobu, dosud stojící zcela mimo společnost. Až v případě, že nedojde k převedení uvolněného podílu dle předcházející věty, má valná hromada povinnost do šesti měsíců od chvíle, kdy došlo k vyloučení společníka a tedy i uvolnění jeho podílu, rozhodnout o stanovení povinnosti společníkům převzít uvolněný vklad nebo v případě, že je to možné, o snížení základního kapitálu o vklad vyloučeného společníka. V případě, že bude rozhodnuto o snížení základního kapitálu, musí se tak stát v souladu se zákonnými ustanoveními týkající se minimální výše základního kapitálu společnosti s ručením omezeným.

V případě, že společnost bude mít základní kapitál v minimální výši, nemůže dojít ke snížení základního kapitálu. Sankce za nesplnění povinnosti vypořádat se s uvolněným podílem může být zrušení a likvidace společnosti, kdy tak může soud rozhodnout dokonce i bez návrhu. Uvolněný podíl převádí společnost svým jménem, která tedy z tohoto důvodu je i účastníkem smlouvy o převodu obchodního podílu. V případě, že však je uvolněný podíl převeden poměrně na všechny stávající společníky rozhodnutím valné hromady, smlouva o převodu obchodního podílu se neuzavírá, neboť poměrná část obchodního podílu přechází na stávající společníky již z titulu rozhodnutí valné hromady. Vzhledem k tomu, že se uvolněný podíl rozdělí mezi ostatní společníky poměrně k velikosti jejich podílů, nemění se tímto postupem výše jejich obchodních podílů. Dojde však ke zvýšení jejich vkladů do základního kapitálu společnosti.

Jak již bylo popsáno výše, každý společník může mít pouze jeden podíl a proto v případě, kdy nabývá uvolněný obchodní podíl, přirůstá tento k jeho již exitujícímu obchodnímu podílu.

5. Ručení za závazky společnosti a odpovědnost za závazky společnosti

Povinnost omezeného ručení společníka za závazky společnosti je jednou z nejzákladnějších povinností společníka. Je to natolik typická povinnost společníků, že je tento typ obchodní společnosti po ní dokonce pojmenován. Úprava ručení společníků za závazky společnosti plyne přímo ze zákona, její úprava je kogentní a není možné se

s ní vyvázat. Na ručení společníků se vztahují ustanovení § 303 – 311 ObchZ., avšak pouze v případě, že není uvedena speciální úprava v II. díle obchodního zákoníku.

Ručení společníka za závazky společnosti je nejen omezené co do rozsahu ručení, ale i časově. Společnost s ručením omezeným je sice teorií zařazována mezi smíšené formy obchodní společnosti, avšak pokud pojednáváme o otázce povinného vytváření základního kapitálu a rezervního fondu se jedná o znaky typické pro kapitálové společnosti. Povinnost omezeného ručení společníků za závazky společnosti je pak právě rysem typickým pro osobní formy obchodní společnosti. Jak již však bylo popsáno výše, ručení je omezené. Vzhledem k tomu, že společnost s ručením omezeným je konstruována jako forma společnosti zejména pro malé a střední podnikání, je vyšší zatěžování společníků a přenášení rizik na ně ve vyšší míře, než stanovuje nyní zákon, nežádoucí. Obchodní zákoník navíc, jak již bylo výše popsáno, pro splacení vkladů stanovuje poměrně dlouhou dobu, po kterou ne nevýznamná část vkladů ani splacena být nemusí. Lhůta pěti let, která je stanovena pro kompletní splacení vkladů je velmi dlouhou dobou a společnost s minimálním základním kapitálem může po tuto dobu zcela legálně existovat, ačkoliv má splacení vklad jen z menší části. Právě z tohoto důvodu je nutné věřitelům poskytnout záruku za jejich pohledávky.[43]

V případě společnosti s ručením omezeným je nutné rozlišovat pojmy odpovědnost za závazky společnosti a ručení za závazky společnosti. Vzhledem k tomu, že společnost s ručením omezeným je samostatným subjektem, tak odpovědnost za závazky společnosti může mít pouze společnost sama. Společnost za své závazky odpovídá celým svým majetkem. Nejde jen o odpovědnost do výše úhrnu základního kapitálu společnosti, ale o celý majetek společnosti, který může být, a často skutečně i je, mnohem vyšší.

Další institutem, který je už skutečně pouze na okraj tématu, je odpovědnost za splnění závazků převzatých jménem společnosti do doby vzniku společnosti. Za splnění těchto závazků pak zakladatelé ručí celým svým majetkem, dokud není jejich jednání s souladu s ustanoveními § 64 a § 125 odst. 1 písm. a) ObchZ. valnou hromadou společnosti schváleno.

[43] *Eliáš, K.: Společnost s ručením omezeným, Praha, Prospektum, 1997, s. 109*

Institut ručení však má od odpovědnosti za závazky odlišnou charakteristiku. Obsahem ručení je závazek ručitele, což je osoba od dlužníka odlišná, uspokojit pohledávku věřitele. Ručení má tedy akcesorickou povahu, nastupuje tedy až v případě, kdy není sama společnost schopnost dostát svým závazkům. Aby však povinnost plnit z titulu ručení vznikla, musí existovat i hlavní závazek a dlužníka – společnosti a pokud tento závazek zaniká, zaniká i ručení. V případě společností s ručením omezeným je přípustná, resp. je stanovena pouze omezená forma ručení za závazky společnosti jejími společníky, kdy platí, že primárně společnost odpovídá za porušení svých majetků celým svým majetkem a až v případě kdy není možné požadovat plnění závazků za společnosti, může nastoupit uspokojení nároku po společníkovi.

Jak již bylo popsáno výše, rozsah ručení společníků není neomezený. Povinnost ručení je však dále také postavena na základě principu solidárního ručení společníků, kdy společníci ručí společně a nerozdílně do výše souhrnu nesplacených částí všech vkladů, dle stavu, který je zapsaný v obchodním rejstříku. Vzhledem k tomu, že ručení společníků je solidární, neručí jednotliví společníci do výše jejich částí nesplacených vkladů, popřípadě v poměru či jiné vazbě k velikosti jejich podílu. Proto pokud se v případě společnosti s ručením omezeným, kde nebyl splacen vklad do výše 50.000,- Kč, obrátí věřitel s pohledávkou 40.000,- Kč na společníka, jehož vklad do základního kapitálu je reprezentován částkou 20.000,- Kč, kterou má již dokonce splacenou, nemůže tento společník odmítnout s odkazem na výši jeho vkladu a argumentem, že on svůj vklad již splatil. Na druhou stranu však není možné z titulu ručení požadovat po společnících částku vyšší než 50.000,- Kč, a to bez ohledu, jak vysoká je sama pohledávka.

5.1. Ručení společníků za trvání společnosti

V souladu s ustanovení § 106 odst. 2 ObchZ. ručí společníci za závazky společnosti společně a nerozdílně do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků podle stavu zápisu v obchodním rejstříku. Zápis o stavu splacení vkladů v obchodním rejstříku nemá pouze deklaratorní účinky pro povinnost společníků ručit, ale účinky konstitutivní. Není proto rozhodný skutečný stav věci, tedy zda společníci již skutečně vklady splatili, avšak dosud nebyl stav zápisu v obchodním rejstříku aktualizován, ale naopak stav dle aktuálního zápisu. Věřitel společnosti má právo se obrátit na

jakéhokoliv společníka společnosti s ručením omezeným a požadovat po něm plnění z titulu ručení do výše souhrnu nesplacených vkladů. V dřívější právní úpravě bylo ručení společníka omezeno pouze do výše jeho vlastní části nesplaceného vkladu. Novelizované ustanovení o ručení tak, jak je upraveno dnes, je proto výrazným posunem v jistotě postavení věřitele. Je přitom lhostejné, zda ručení existuje při nesplacení vkladů při vzniku společnosti anebo při zvýšení základního kapitálů.[44]

Věřitel společnosti se může na společníky obrátit s požadavkem splnění závazku společnosti z titulu jejich ručení až poté, co dojde k naplnění určitého postupu, který stanovuje, jakým způsobem věřitel společnosti vymáhal na ní splnění její povinnosti. Věřitel společnosti může tedy požadovat plnění po společnících až v případě, že společnost písemně k plnění vyzval a poskytl přiměřený čas ke splnění. Výzva adresovaná společnosti však nemusí předcházet v případě, že je nepochybné, že společnost svůj závazek nesplní. Je pak otázkou, co je myšleno tím, že je jasné, že společnost svůj závazek nesplní. Komentář sice nabízí určité vysvětlení, kdy by bylo možné uvažovat o tom, že je výzva společnosti bezpředmětná a věřitel se může rovnou obrátit na ručitele: *ustanovení postihuje jednak případy, kdy věřitel nemůže výzvu uskutečnit, ať již proto, že tomu dlužník brání (např. dlužník - fyzická osoba se skrývá) anebo z objektivních příčin (např. dlužník není fyzicky schopen výzvu převzít, protože je v bezvědomí apod.). Druhý případ pak se týká situace, kdy věřitel sice je schopen výzvu doručit, takové doručení však nebude mít z věcných důvodů žádné účinky, zejména proto, že dlužník není schopen závazek splnit.*[45]Jak je však zcela jasné z citovaného stanoviska, v případě, že jednáme o pohledávce za společností s ručením omezeným, jsou možnosti, které Komentář nabízí poněkud nedostačující. Dvořák upozorňuje na možnost, že takovýmto důvodem, kdy se věřitel může bez předchozí písemné výzvy obrátit s požadavkem plnění přímo na společníka, je například skutečnost, že proti společnosti byla v minulosti neúspěšně vedena exekuce[46] a v duchu podobného smýšlení doplňuji příklad, kdy se společnost pokusila sama na sebe podat insolvenční návrh, který však nebyl z formálních důvodů akceptován. Je otázka, zda se věřitel může z pouhého obvyklého obchodního styku oprávněně domnívat, že dlužník není schopen

[44] *Dvořák, T.: Společnost s ručením omezeným, Praha, ASPI, 2008, str. 177*
[45] *Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kolektiv: Obchodní zákoník, komentář, 12. vydání 2009, Praha 2009, str. 908*
[46] *Dvořák, T.: Společnost s ručením omezeným, Praha, ASPI, 2008, str. 178*

jeho závazek splnit. V praxi poměrně obvyklý může být například i případ, kdy je obchodní vztah mezi společností a dodavatelem postaven na opakujícím se pravidelném plnění, kdy na straně společnosti vznikne několik závazků vůči dodavateli. Pokud pak dodavatel sezná, že v upomínání ve věci dřívějších pohledávek bylo neúspěšné a dlužník není schopen závazek plnit, je otázkou, zda musí u nové pohledávky již tento postup opakovat, či vyplývá, že dlužník není schopen jeho závazek splatit dle pojednávaného ustanovení.

Pokud společník platí z důvodu ručení jakoukoliv částku, nezaniká tím jeho povinnost nadále ručit za stanovených podmínek, ani se nesnižuje rozsah ručení společníka. Společníkovi však vznikají některá nová práva, o kterých pojednává následující podkapitola.

Další sporná otázka ve věci ručení společníků může nastat v případě, kdy do obchodního rejstříku je zapsáno splacení všech vkladů, ačkoliv k tomu ve skutečnosti nedošlo. Z ustanovení zákona vyplývá naprosto jasně, že ručení společníků v takovémto případě zaniká. Tento výklad by však byl naprosto proti smyslu zákonného ručení společníka a ve vztahu k věřitelům společnosti jistě i nežádoucí.

5.2. Práva společníka, který plní z titulu ručení

Pokud ručitel upokojí věřitele namísto dlužníka, nabývá vůči němu ta práva, jaké měl sám věřitel.[47]Tato zásada však pro ručení společníka za závazky společnosti s ručením omezeným je poněkud upravena.

Pokud společník plnil namísto společnosti z titulu ručení, započítává se na splacení vkladu toho společníka, který plnění věřiteli poskytl. V případě, že toto řešení možné není, může společník požadovat náhradu od společnosti. Započtení na splacení vkladu společníka nebude možné například v případě, že společník již svůj vklad splatil. Nemůže-li společník dosáhnout této náhrady, může požadovat náhradu od společníka, jehož vklad nebyl splacen, jinak od každého ze společníků v rozsahu jeho účasti na základním kapitálu společnosti. Započtení na splacení vkladu společníku v tomto případě je výjimkou ze zákonného pravidla nezapočitatelnosti pohledávky na splacení vkladu.

[47] *Ustanovení § 309 ObchZ.*

Vzhledem k tomu, že se na započítání vzájemných pohledávek vztahuje zároveň i ustanovení § 580 ObčZ., lze i v tomto případě započíst pouze pohledávky stejného druhu.

Samostatnou otázkou ve věci započtení je, zda k započtení na splacení vkladu společníka dochází ze zákona nebo zda je nutné provést další úkon ze strany některého z účastníků, buď společníka či samotné společnosti. Dle Komentáře žádný další krok společníka či společnosti k započtení nutný není[48]. Vzhledem k dikci ustanovení § 106 odst. 2 ObchZ. se taktéž domnívám, že k započtení dochází přímo ze zákona, neboť pokud přesná dikce zákona zní: *plnění za společnost poskytnuté z důvodu ručení se započítává na splacení vkladu toho společníka, který plnění věřiteli poskytl*, nevidím zde možnost upravit si tuto situaci odlišně.

Pokud nedojde k započtení na splacení vkladu, vstupuje společník, který plnil z titulu ručení, do postavení věřitele společnosti a z tohoto titulu je oprávněn požadovat od původního věřitele všechny doklady a pomůcky, které jsou potřebné k uplatnění nároku vůči společnosti. Jestliže nedošlo k započtení na splacení vkladu, může společník požadovat náhradu od společností regresem. Pokud se však společník náhrady bude od společnosti dožadovat marně, může náhradu požadovat od společníků, jejichž vklad nebyl zcela splacen.

Pokud byl společník nucen plnit za společnost z titulu ručení z důvodu, že sice vklady byly již řádně splaceny, avšak z důvodu opomenutí na straně osoby, která měla podat návrh na zapsání změn do obchodního rejstříku, se tak nestalo, je oprávněn požadovat i náhradu škody, která mu tímto jednáním vznikne.

Společník, po kterém věřitel společnosti požaduje plnit z titulu jeho ručení, je oprávněn uplatnit všechny námitky, které by mohla proti věřiteli uplatnit sama společnost. Společník má právo požadovat informace ohledně pohledávky od společnosti, aby měl veškeré podklady k podání námitek a pokud je možnost podat námitky, společník dokonce je povinen tyto námitky uplatnit pod hrozbou ztráty práva regresu na společnosti nebo ostatních společnících.

Věřitel společnosti se samozřejmě může obrátit i na soud, pokud nedošlo ke splnění povinnosti uhradit splatnou pohledávku ani ze strany společnosti a ani ze strany

[48] *Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kolektiv: Obchodní zákoník, komentář, 12. vydání 2009, Praha 2009, str. 345*

společníka. V takovém případě věřitel jedinou žalobou žaluje jak společnost, tak i společníka – ručitele.
Proti požadované pohledávce věřitele může být započtena nejen pohledávka dlužné společnosti, ale i dokonce pohledávka samotného společníka.

5.3. Ručení společníků při zániku společnosti

Ačkoliv se jedná o zcela netypickou situaci, upozorňuje Dvořák, že ručení společníků bude trvat i po zániku společnosti, a to v případě, kdy společnost byla vymazána z obchodního rejstříku, avšak při výmazu nebylo zapsáno úplné splacení všech vkladů. V takovém případě pak trvá ručení společníků dle ustanovení § 106 odst. 2 ObchZ.[49]
Společnost s ručením omezeným však lze zrušit buď bez právního nástupce, nebo s právním nástupcem. Výše uvedený případ odpovídá situaci, kdy došlo ke zrušení společnosti bez právního nástupce a společníci ručí proto za závazky společnosti nejméně v rozsahu, v jakém ručili za existence společnosti.
Pokud byla společnost zrušena s likvidací, ručí společníci do výše jejich podílu na likvidačním zůstatku, pokud ručení za trvání společnosti nebylo vyšší.
Pokud společnost zanikla, je ručení společníků ručením přímým. Vzhledem k zániku společnosti již není možné požadovat plnění po ní, a proto se věřitel již může obracet na společníky přímo.
V případě, že společnost zanikla s právním nástupcem, platí, že závazky společnosti přecházejí na společnost nástupnickou. Vzhledem k tomu, že i v tomto případě přetrvává koncept ochrany věřitelů společnosti původní, ručí nadále společníci původní společnosti, jež zanikla, za závazky, které přešly na společnost novou.

5.4. Zvláštní případy ručení společníků

Mimo výše uvedené případy ručení společníka za závazky společnosti je ještě několik dalších, zvláštních, případů.

Prvním z nich je případ ručení správce vkladu. Vzhledem k tomu, že až na výjimky je správcem vkladu budoucí společník společnosti, můžeme tuto povinnost jako případ zvláštního ručení do této kapitoly zařadit. Dle ustanovení § 60 odst. 4 ObchZ. je správce

[49] *Dvořák, T.: Společnost s ručením omezeným, Praha, ASPI, 2008, str. 181*

vkladu povinen vydat písemné prohlášení o splacení vkladu nebo jeho částí jednotlivými společníky, které se přikládá k návrhu na zápis do obchodního rejstříku. Správce vkladu, který uvedl v prohlášení vyšší částku, než která je splacena, ručí věřitelům společnosti za její závazky až do výše tohoto rozdílu, a to po dobu pěti let od zápisu společnosti do obchodního rejstříku.
Ručení správce vkladu je tedy ručením osobním. Na rozdíl od obecné promlčecí doby, kterou stanovuje obchodní zákoník je také doba ručení nepoměrně delší. Další zvláštností tohoto případu ručení pak je, že je nelimitované, resp. je omezené pouze co do výše rozdílu mezi skutečně splacenou a částkou která byla v prohlášení správce vkladu uvedena.

Dalším případem zvláštního ručení je ručení osoby, které vzniklo právo na vypořádací podíl, a která ručí za splacení dosud nesplaceného vkladu nabyvatelem obchodního podílu. Opět jde o případ ručení, které vzniká přímo ze zákona, konkrétně pak ustanovení § 150 odst. 2 ObchZ. Toto ručení není časově omezené a trvá do té doby, dokud není povinnost splacení vkladu ze strany nabyvatele obchodního podílu zcela splněna, samozřejmě v souladu s ustanovení § 305 až 311 ObchZ.

Posledním případem zvláštního ručení je ručení převodce obchodního podílu za závazky, které přešly převodem obchodního podílu dle ustanovení § 115 odst. 3 ObchZ. Na nabyvatele přešly převodem podílu veškerá práva a povinnosti, které měl převodce ke dni převodu společnosti. Jedná se například o dosud neplacený dlužný vklad nebo nesplacený příplatek. Ručení je omezeno však pouze na závazky, které nabyvatel převzal společně s obchodním podílem a rozhodně ne na závazky, které vznikly až později.[50] Pokud však před převodem podílu ještě nedošlo ke splacení vkladu, ručí převodce sekundárně i za závazky společnosti, pokud společnost není schopná splnit své závazky a následně ani nabyvatel podílu není schopen plnit své ručební povinnosti.[51]

[50] *Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kolektiv: Obchodní zákoník, komentář, 12. vydání 2009, Praha 2009, str. 376*
[51] *Dvořák, T.: Společnost s ručením omezeným, Praha, ASPI, 2005, s. 131*

Nemajetkové povinnosti

6. Zákaz konkurence

Podstatou zákazu konkurence je, že společník nebo člen orgánu společnosti nemůže současně podnikat v oblasti předmětu stejné či obdobné podnikatelské činnosti jako společnost. Zákonná úprava zákazu konkurence v společnostech s ručením omezeným dle § 136 ObchZ. je stanovena jako minimální. Ačkoliv v ustanovení § 136 ObchZ. najdeme úpravu zákazu konkurence, jedná se o zákaz konkurence pro jednatele společnosti a platí, že pokud má být nějaké omezení tohoto druhu uplatněno i na společníky, může se tak stát pouze na základě úpravy této oblasti společenskou smlouvou.

Zatímco osobní obchodní společnost stanovují zákaz konkurence již pro samotné společníky, v případě kapitálových obchodních společností, kam pro tento případ řadíme i společnost s ručením omezeným, se omezení vztahují orgány společnosti a jejich členy. V případě společnosti s ručením omezeným proto připadá v úvahu toto omezení v případě jednatelů, popřípadě členů dozorčí rady, byla-li zřízena.

Základní otázkou pak je, co může konkurencí vlastně být? ObchZ. nedefinuje konkurenci, pouze v ustanovení § 136 odst. 1 demonstrativně vypočítává, čeho se týká zákaz konkurence pro jednatele společnosti, přičemž společenská smlouva či stanovy mohou další omezení ještě stanovit. Na druhou stranu, přesné znění ustanovení zní, že *společenská smlouva může určit, v jakém rozsahu se vztahuje zákaz konkurence i na společníky.* Je tedy zcela v kompetenci úpravy společenskou smlouvou, jak bude zákaz konkurence v konkrétním případě vypadat. Domnívám se, že zákaz konkurence nemusí být tedy pro společníky upraven vůbec a jedná se proto o zcela dispozitivní možnost stanovení povinností společníkům.

Jak však upozorňuje Komentář, ustanovení § 136 odst. 3 ObchZ. nedovoluje pro společníky rozšíření zákazu konkurence nad rámec demonstrativního výčtu uvedeného v odst. 2.[52]Souhlasím i s odůvodněním tohoto názoru, který nespatřuje žádnou účelnost v možnosti širšího omezení konkurenčního chování společníků. Společníci nemají na rozdíl od jednatelů tak výrazný vliv na chod společnosti a na její běžné vedení. Stojí

[52] *Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kolektiv: Obchodní zákoník, komentář, 12. vydání 2009, Praha 2009, str. 442*

mimo společnost a na rozdíl od jednatelů nemají tak výrazný podíl na jejím běžném chodu a rozhodovací činnosti. Zákaz konkurenčního jednání tedy proto platí zejména pro členy orgánů společnosti, neboť právě jednatelé oprávnění zavazovat společnost navenek by se mohli do konfliktu zájmů dostat.[53]

Oproti tomu však například Dvořák připouští i možnost rozšíření zákazu konkurenčního chování pro společníky i o další v zákoně neuvedené neuvedené důvody.[54]

Důsledkem porušení zákazu konkurence bude v souladu s ustanovením § 65 ObchZ. povinnost, aby osoba, která zákaz konkurence porušila, vydala prospěch z obchodu, při kterém zákaz porušila, anebo převedla tomu odpovídající práva na společnost. Právo na náhradu škodu, která porušením zákazu konkurence společnosti vznikla, není tímto dotčeno. Porušení zákazu konkurence společníkem v rozsahu, který stanoví společenská smlouva, může být v souladu s ustanovení § 148 ObchZ. důvodem pro vyloučení společníka soudem. Ačkoliv společenská smlouva upravuje zákaz konkurence pro společníky společnosti, je případné vyloučení společníka pro porušení této povinnosti výlučně v kompetenci soudu.

Dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 1744/2008 ze dne 31. března 2009 *postup dle ustanovení v § 65 odst. 2 ObchZ. nebrání společnosti, aby se domáhala uložení povinnosti osobě porušující zákaz konkurence zdržet se jednání, jímž zákaz konkurence porušuje. Na uplatnění takové žaloby se nevztahuje prekluzivní lhůta v ustanovení § 65 odst. 3 ObchZ.* [55]Odůvodnění rozhodnutí pak odkazuje na čl. 36 odst. 1 LPS a § 3 OSŘ, neboť osoba, která se domnívá, že její právo je či bylo porušeno, tudíž může v případě, že ze zákona neplyne něco jiného, podat žalobu o splnění odpovídající povinnosti či o zdržení se jednání, jímž je její právo rušeno. Nejvyšší soud dovozuje, že s dikce ustanovení § 65 odst. 2 ObchZ. rozhodně neplyne omezení, pro které by se společnost nemohla bránit i uvedeným způsobem. Domnívám se, že omezení možností soudní ochrany společnosti před konkurenčním jednáním jejího společníka by bylo skutečně v rozporu s ústavním právem, a ačkoliv obchodní zákoník výslovně neupravuje možnost domáhat se uložení povinnosti osobě porušující zákaz konkurence zdržet se jednání, jímž zákaz konkurence porušuje, zároveň z ustanovení §

[53] *Eliáš, K., Bartošíková, M., Pokorná, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnické osoby jako podnikatelé. 5. vydání. Praha : C. H. Beck, 2005, str. 185.*

54 Dvořák, T.: Společnost s ručením omezeným, Praha, ASPI, 2005, s. 195

55 Dědič, J., Lasák, J.: Právo kapitálových obchodních společností – přehled judikatury s komentářem, 2. díl. Praha, Linde, 2010, str. 1526

65 odst. 2 ObchZ. ani neplyne, že by možnosti ochrany společnosti byly vyčerpány pouze postupem dle tohoto ustanovení.

Samostatnou otázkou je uplatnění zákazu konkurence v trestněprávních předpisech. Zejména jednatelé, ale samozřejmě i společníci, se mohou setkat s údaji, které mohou využít v obchodním styku a naplnit tak skutkovou podstatu trestného činu zneužití informace a postavení v obchodním styku dle ustanovení § 255 TZ. Společník může mít možnost se seznámit s takovými údaji, které mohou být předmětem obchodního tajemství a zneužít je pro vlastní prospěch. Je důležité znění odst. 2 pojednávaného ustanovení. Neboť stanovuje odpovědnost společníka z porušení zákazu konkurence i tam, kde nezasahuje úprava společenskou smlouvou, a proto se jedná de facto o rozšíření možnosti uplatnit odpovědnost společníka za porušení zákazu konkurence i z pohledu veřejného práva. Je však otázka, zda uvažované trestněprávní aspekty nepatří spíše pod povinnosti loajality společníka ke společnosti než k zákazu konkurence.

7. Povinnost loajality

Povinnost loajality není přesně specifikována v žádném ustanovení obchodního zákoníku. Teorie ji řadí mezi základní zásady, na nichž spočívá obchodní právo. Dvořák ji dokonce považuje za nejzákladnější povinnost společníka, neboť všechny ostatní zákonné povinnosti z ní buď vyplývají, nebo jsou s ní jinak spojeny.[56]

Ačkoliv není přesně vymezena a definována, ukazuje se z jednotlivých rozhodnutí soudů, že tato otázka je a bude stále více diskutovanou. Povinnost loajality se může vztahovat jak ve směru ke společnosti, ostatním společníků, ale i společnosti vůči společníkům. Vzhledem k tomu, že jednotlivé aspekty tohoto institutu jsou postupně dotvářeny judikaturou, může panovat určitá nejistota, co přesně spadá pod tuto povinnost a do jaké míry se jedná o institut dopadající zejména na členy orgánů společností a do jaké míry i na její společníky.

Určitou specifikaci loajálního společníka uvádí Štenglová[57] následně: *V zahraničí se obsah povinnosti nejčastěji zobecňuje tak, že loajální společník aktivně podporuje účel společnosti, pro který se s ostatními společníky smluvně spojil k vytvoření společnosti,*

[56] *Dvořák, T.: Společnost s ručením omezeným, Praha, ASPI, 2008, s. 171*
[57] *Dědič, J., Štenglová,I. Čech, P., Kříž, R.: Akciové společnosti, 6. vydání. Praha 2007: ASPI. str. 367.*

resp. pro nějž do společnosti vstoupil, neškodí společnosti, resp. odvrací škody, které společnosti hrozí, v krajních případech upřednostňuje zájem společnosti před zájmem vlastním, nezneužívá postavení většiny či menšiny hlasů ve společnosti a participuje na nezbytných vnitřních změnách, vyžaduje-li to naléhavě zájem společnosti a lze-li to po společníkovi spravedlivě požadovat. S tímto vymezením mohu beze zbytku souhlasit, neboť se v něm odráží skutečnost, že společníci založili společnost s nějakým účelem, kterého společnost může dosahovat jen v případě, že jí nejsou systematicky nebo snad dokonce vnitřně kladeny do cesty překážky. Společníci a zejména členové orgánů společnosti mají vždy přístup k informacím, například obchodního charakteru, které mohou být zneužity v obchodním styku, a které obvykle konkurence společnosti k dispozici nemá. Pokud by mohlo docházet ze strany těchto osob, na kterých je však sama společnost závislá, ke zneužívání k jejich vlastní prospěch, naprosto by to paralyzovalo její činnost.

V povinnosti loajality se odrážejí i trestněprávní aspekty, a to v trestném činu zneužití informace a postavení v obchodním styku dle ustanovení § 255 TZ. Domnívám se, že se v případě jmenovaného ustanovení trestního zákoníku jedná o pomezí mezi povinností loajality a zákazu konkurence společníka. Oba tyto instituty jsou si velmi blízké a mohou se částečně prolínat. V tomto případě se jedná jak o aktivní porušení zákazu konkurence, tím že ze strany společníka dojde ke zneužití určité informace s úmyslem opatřit sobě či jinému výhodu či prospěch, tak i zároveň k sekundárnímu důsledku, kterým je poškození společnosti, a tím, že společník tak upřednostňuje tímto jednáním své vlastní zájmy.

Obecnější výklad k povinnosti loajality a jeho jednotlivým aspektům nám nabízí usnesení Ústavního soudu ÚS 3168/11 ze dne 8. prosince 2011, kde v odůvodnění tohoto rozhodnutí najdeme ve věci loajality společníka odkaz na ustanovení § 830 ObčZ., že *každý z účastníků je povinen vyvíjet činnost k dosažení sjednaného účelu způsobem stanoveným ve smlouvě a zdržet se jakékoli činnosti, jež by mohla znemožnit nebo ztížit dosažení tohoto účelu.* Odkaz na uvedené ustanovení občanského zákoníku dostáváme rámec a výkladové pravidlo pro stanovení povinnosti loajality společníka vůči společnosti. Jak upozorňuje toto rozhodnutí, smyslem této úpravy je jednak umožnit každému ze společníků neomezený a řádný výkon jeho práv společníka a dále zakotvuje i povinnost brát ohled na zájmy společnosti i zájmy ostatních společníků, jež

mají vztah ke společnosti; ve výjimečných případech pak půjde o povinnost zájmy společnosti či jejích společníků aktivně podporovat. Z uvedeného pak lze dovodit povinnost zdržet se jakéhokoliv jednání, které by mohlo taková práva ovlivnit. Za porušení povinnosti loajality pak samozřejmě jde i v případě, že společník jedná úmyslně tak, aby společnost přestala generovat zisk, což znamená, že přestane naplňovat cíl, pro nějž byla společnost založena.

Otázkou je, pokud dojde k porušení principu povinné loajality, jaký to bude mít dopad na závazky, které vznikly se třetími stranami. Dle výše citovaného rozhodnutí Ústavního soudu není z důvodu ochrany v dobré víře nabytých práv a provedených právních úkonů ex lege spojena neplatnost takových úkonů, tím však není vyloučeno, aby společník, jenž takovou povinnost porušil, odpovídal za škodu jinému společníkovi či společnosti takto vzniklou, anebo byl (při splnění dalších zákonných podmínek) ze společnosti vyloučen (ustanovení § 149 obch. zák.). O vyloučení společníka ze společnosti však může rozhodnout pouze soud, toto oprávnění není v působnosti valné hromady společnosti.

V souvislosti s výkladem této povinnosti společníka je hojně citované rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 387/2006 ze dne 26. června 2006. Právní věta z tohoto rozhodnutí zní: *Z principu loajality plyne, že jednou z povinností společníka při převodu obchodního podílu je, aby převodem obchodního podílu neúměrně a neodůvodněně neohrozil další činnost a existenci společnosti, resp. aby právo převést obchodní podíl nezneužil k obejití povinností, jež by mu jinak plynuly z případné likvidace či prohlášení konkurzu na majetek společnosti.* Nejvyšší soud rozhodoval v tomto případě o návrhu osoby, které stála naprosto mimo společnost, jednalo se totiž o věřitelku společnosti, která namítala neplatnost smlouvy o převodu obchodního podílu jednočlenné společnosti s ručením omezeným. Právní zájem žalobkyně odůvodňovala tím, že společník převádí svůj obchodní podíl s úmyslem vyhnout se odpovědnosti, neboť společnost, o níž se jednalo, měla výrazné ekonomické potíže. Žalobkyně se proto obávala dobytnosti své pohledávky z důvodu převodu obchodního podílu na jinou osobu, neboť se tento převod přímo dotýká jejího postavení. Společník jednočlenné společnosti s ručením omezeným, který sám vykonává působnost valné hromady má přímý a neoddiskutovatelný vliv na řízení této společnosti a její případné hospodářské výsledky. Z odůvodnění již zmiňovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu pak dále cituji,

že *použití principu loajality pak lze nepochybně dovodit, že jednou z povinností společníka při převodu obchodního podílu je, aby převodem obchodního podílu neúměrně a neodůvodněně neohrozil další činnost a existenci společnosti, resp. aby právo převést obchodní podíl nezneužil k obejití povinností, jež by mu jinak plynuly z případné likvidace či prohlášení konkursu na majetek společnosti.* Nejvyšší soud tímto rozhodnutím stanovil další meze loajality společníka vůči společnosti, neboť k povinnosti loajality mimo výše citovaných povinnosti plyne i odpovědnost za rozhodnutí, které mohou ovlivnit chod společnosti v budoucnu, zejména pak samotnou existenci společnosti a možnost naplňovat účel, ke kterému vznikla, a to i v případě, že společník již nemá úmyslu dále jako společník setrvat a svůj podíl převádí na jinou osobu. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí v souladu s teorií znovu potvrdil, že povinnost loajality je jednou ze základních zásad, kterými se řídí obchodní zákoník.

8. Povinnost osobní účasti na společnosti

Povinnost osobní účasti na řízení společnosti je dalším institutem, který Obchodní zákoník výslovně neupravuje, ale s ohledem na některá ustanovení je jasné, že i s touto možností počítá. Například ustanovení § 116 odst. 2 ObchZ. výslovně přepokládá povinnost osobní účasti na řízení společnosti. Vzhledem k tomu, že povinnost osobní účasti není založena jako plynoucí přímo ze zákona, může ji založit společenská smlouva. Společenskou smlouvou lze přesně vymezit, jaká činnost bude přesně předmětem činnosti každého ze společníků.

V případě, že společník neplní jeho povinnost osobní účasti, může to být důvodem pro jeho vyloučení ze společnosti soudem dle § 149 ObchZ. Vyloučení společníka pro neplnění jeho povinnosti osobní účasti na řízení společnosti spadá výhradně do kompetence soudů a nikoliv do kompetence valné hromady společnosti, a to i v případě, že společenská smlouva tuto možnost upraví. Obchodní zákoník totiž kogentně upravuje možnosti, kdy společník může být vyloučen z účasti na společnosti valnou hromadou a tyto přesně specifikované důvody nemohou být rozšiřovány ani dohodou společníků ve společenské smlouvě.

Ustanovení § 116 odst. 2 ObchZ., které jako jediné zmiňuje povinnosti společníka k osobní na činnosti společnosti, upravuje situaci, kdy podíl byl předmětem dědění, společenská smlouva stanovuje povinnosti společníka osobně se účastnit na činnosti

společnosti, avšak zároveň se dědic domáhá zrušení jeho účasti ve společnosti soudem. V takovém případě, za splnění podmínky, že se nejedná o jednočlennou společnost, zákon stanovuje, že dědic není povinen této osobní účasti.

Otázkou je, co všechno může být předmětem osobní účasti společníka na činnosti společnosti. Samozřejmě nebude výjimkou, že společníci mimo jiné vykonávají funkce v orgánech společnosti, zejména pak jsou často jednateli společnosti. Pokud jde o osobní účasti na chodu společnosti, rozdělují si společníci mimo jiné i další řídící funkce.

9. Společník v postavení ovládající osoby a jeho povinnosti

Základní principy koncernového práva jsou obsaženy v § 66a ObchZ. Na obecnou úpravu koncernového práva navazují ustanovení § 190a – 190d ObchZ., které řeší důsledky koncernového uspořádání.

Povinnosti společníka v postavení ovládající osoby se mohou v určitých případech prolínat s povinností loajality společníka. Společník je s ohledem na povinnost loajality v tomto případě ve velmi obtížném postavení, neboť je zpravidla vázán loajalitou k oběma společnostem.

Z pohledu společnosti s ručením omezeným je důležité upozornit na skutečnost, která již řešena byla, a to, že jednočlenná společnost s ručením omezeným nemůže být jediným společníkem nebo zakladatelem jiné společnosti s ručením omezeným. Toto ustanovení do určité míry omezuj i vytvoření koncernů, ačkoliv primárně slouží k zamezení řetězení společností.

Povinnosti společníků s ohledem na koncernové právo zakládá zejména skutečnost, že společnosti s ručením omezeným a potažmo jejich společníci se poměrně obvykle stávají účastníky koncernů. Úprava koncernového práva pak jednotlivé povinnosti společníků upravuje odlišně.

Společník se může dostat do postavení ovládající osoby z důvodů uvedených v § 66a odst. 2 ObchZ.: *Ovládající osobou je osoba, která fakticky nebo právně vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na řízení nebo provozování podniku jiné osoby (dále jen "ovládaná osoba"). Nepřímým vlivem se rozumí vliv vykonávaný prostřednictvím jiné osoby či jiných osob.* Stát se ovládající osobou je tedy možné i jen na základě faktického vlivu, který nemusí pocházet z žádných majetkových či jiných vztahů.

Obchodní zákoník dále stanovuje v odst. 3 tamtéž nevyvratitelné domněnky o tom, kdo je ovládající osobou: *Ovládající osobou je vždy osoba, která a) je většinovým společníkem; to neplatí, jestliže je ovládající osoba určena podle ustanovení písm. b); b) disponuje většinou hlasovacích práv na základě dohody uzavřené s jiným společníkem nebo společníky; nebo c) může prosadit jmenování nebo volbu nebo odvolání většiny osob, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členem, anebo většiny osob, které jsou členy dozorčího orgánu právnické osoby, jejímž je společníkem.*

Mimo faktického koncernu může být uzavřena i ovládací smlouva (ustanovení § 66a odst. 8 ObchZ.). Existence ovládací smlouvy má vliv na povinnosti ovládající osoby při uplatňování vlivu pro prosazování opatření či uzavírání smluv, z nichž může ovládané společnosti vzniknout škoda. Pokud nebyla uzavřena ovládací smlouva, nesmí osoba ovládající využít svého vlivu k tomu, aby prosadila přijetí opatření nebo uzavření takové smlouvy, z nichž může ovládané osobě vzniknout majetková újma. Je možné tento zákaz porušit, pokud bude způsobená újma v zákonných lhůtách uhrazena nebo pokud bude alespoň uzavřena smlouva o tom, v jaké přiměřené lhůtě bude tato újma uhrazena.

Do povinností společníků společnosti s ručením omezeným toto téma patří z důvodu, že pokud ze strany ovládající osoby v postavení společníka dojde k porušení zákonného zákazu působit ovládané osobě újmu a tato újma nebyla uhrazena, vznikne společníkovi v postavení ovládající osoby povinnost k náhradě škody, která z důvodu porušení zákazu vznikla společníkům nebo členům ovládané osoby nezávisle na povinnosti k náhradě škody vůči ovládané osobě.

Kapitola III. Úprava dle Zákona o obchodních korporacích

1. Obecně k zákonu o obchodních korporacích

Stávající úprava obchodního zákolníku z roku 1991 byla navržena a vzešla z vzorů prvorepublikové právní úpravy, právní úpravy mezinárodního obchodu s podstatnou inspirací německé úpravy obchodního práva. Zákoník prošel velkým množstvím nejrůznějších novel, a to nejen v souvislosti s harmonizací s evropským právem. Tyto četné novelizace společně s vývojem konceptu společnosti, změnou rozsahu požadavků na ni, ale praktickými otázkami kolem podnikání, přinesly nutnost nové kompletní kodifikace.

Zákon o obchodních korporacích částečně nahrazuje stávající obchodní zákoník. Předpokládaná účinnost zákona o obchodních korporacích je od 1. ledna 2014. Poslanecká sněmovna jej schválila 16. prosince 2011, Senát 25. ledna 2012 a prezident republiky jej podepsal 20. února 2012. Zákon o obchodních korporacích tedy vstoupí v účinnost stejného dne jako nový občanský zákoník.

Jak je popsáno výše, nahrazuje stávající obchodní zákoník jen z části. Z části proto, že došlo k zařazení částí právní úpravy dosud pojednávané v obchodním zákoníku do nového občanského zákoníku. Zákon o obchodních korporacích se věnuje především úpravě obchodních společností a družstev, avšak obchodní závazkové právo je obsaženo v novém občanském zákoníku. Závazkové právo dle stávající úpravy je rozděleno dvojkolejně mezi obchodní a občanský zákoník. Připravované změny a rozdělení mezi nové úpravy toto nově bude oddělovat.

Mezi základní cíle nového zákona o obchodních korporacích patří teze zbytečného nepřetěžování soukromých osob zbytečnými náklady, pokud však účelem není ochrana slabších či třetích stran. Do přípravy této právní úpravy se významně promítly i ekonomické otázky, a to zejména s ohledem na požadavky případných regulací. Dle Bohumila Havla, hlavního autora návrhu zákona o obchodních korporacích, je *upřednostnění soukromé vůle, tedy smlouvy, jakožto stavebního kamene každé obchodní korporace a navazujících vztahů, a také příklon k dispozitivnosti těch pravidel, která nejsou zákonem nebo povahou věci prohlášena za kogentní. Návrh zákona sice ctí profesionalitu podnikatelského světa, a činí proto část své regulace liberálnější, na*

druhé straně však neopomíjí informační a ekonomickou asymetrii mezi členy orgánů, společníky a věřiteli a nabízí jim ochranné mechanismy. Návrh tak stojí na parémii vigilantibus iura skripta sunt , nicméně „slabším" či méně informovaným stranám dává specifické nástroje, byť i jejich využití předpokládá aktivní a rozumné jednání.[58] Zákon o obchodních korporacích tedy směřuje mnohem více než dosud k pojetí obchodní společnosti jako smlouvy a k maximální preferenci z toho plynoucí smluvní volnosti.

Mimo již výše uvedené změny ve věci přesunu závazkových vztahů do oblasti úpravy občanského zákoníku, dojde i k dalším výrazným změnám oproti dosavadní úpravě. Obecná ustanovení o likvidaci či úprava nekalosoutěžního jednání bude napříště upravovat taktéž občanský zákoník.

Vzhledem k tomu, že v této práci se zabývám povinnostmi společníků společnosti s ručením omezeným, budu tuto kapitolu věnovat vybraným otázkám z povinností společníků, které budou výrazně novou zákonnou úpravou změněny.

2. Připravované změny v oblasti vkladů

Zákon o obchodních korporacích přináší několik novinek, a to i v oblasti vkladů, který byla v této kapitole popisována a rozebírána.

Podstatnou změnou je minimální výše vkladu, který je navrhován na 1,- Kč, ledaže společenská smlouva určí, že je třeba vkladu vyššího. Maximální výše hodnoty vkladu není omezena. Jak uvádí důvodová zpráva k návrhu zákona o obchodních korporacích, základní kapitál je sice zachován, nicméně ztratil svůj význam při ochraně věřitelů. S tímto názorem bohužel musím souhlasit, neboť základní kapitál a jeho výše, tak jak je dle účinné právní úpravy vymezen, není naprosto dostatečný.

Základní kapitál ve výši 200.000,- Kč dne v drtivé většině případů nemůže postačit ani na základní náklady pro započetí podnikání. Navíc v době ready made společností, které ačkoliv základní kapitál mají zapsaný a dle stavu v obchodním rejstříku i splacený, jsou prodávány de facto naprosto prázdné. Různé subjekty specializující se na zakládání takovýchto společností se ani netají tím, že hlavní předností jimi nabízeného produktu je skutečnost, že zájemcům odpadají komplikace kromě administrativních i komplikace se skládáním základního kapitálu. Základní kapitál sice v době zápisu do Obchodního

[58] *Havel, B. Předpokládané změny obchodního práva při rekodifikaci práva soukromého aneb nad návrhem obchodního zákona. Obchodněprávní revue, 2009, č. 1, s. 3.*

rejstříku je splacen, avšak následně ze společnosti odveden. Následně je obvykle veden často pouze účetně například v pokladně společnosti. Domnívám se, že tímto úkonem nastane pro společnost situace, kdy zaniknou předpoklady vyžadované zákonem pro vznik společnosti ve smyslu ustanovení § 68 odst. 6 písm. c) ObchZ. Vzhledem k tomu, že společnosti s ručením omezeným již dnes nepředstavují pro věřitele vůbec žádnou jistotu ohledně schopnosti plnit své závazky, či jistoty ohledně existence základního kapitálu, je navrhovaná úprava naprosto v souladu se současným stavem. Určitou jistotou pak mohou být společnosti s historií, řádným plnění svých povinností ohledně zakládání účetních dokumentů do sbírky listin či společností, jejichž základní kapitál není pouze ve výši zákonného minima.

3. Charakteristika podílů a připravované změny

Podstatnou novinkou, kterou zavádí návrh zákona o obchodních korporacích je širší využitelnost druhů podílů. Jak odůvodňuje důvodová zpráva k návrhu tohoto předpisu, je úmyslem zvýšit atraktivitu společnosti s ručením omezeným. Osobně se domnívám, že úprava týkající se obchodních podílů spíše než zvýšením atraktivity je výrazným zvýšení praktičnosti. Zejména v oblasti zatěžování obchodních podílů přináší současná úprava teorie jediného podílu a přirůstání podstatné omezení pro společníky, neboť pokud chtějí jakkoliv zatížit svůj obchodní podíl, musí tak učinit pouze s celým podílem a nikoliv například s jeho částí. Nová úprava navíc předpokládá, že obchodní podíl bude moci být reprezentován cenným papírem, pokud tak určí společenská smlouvy. Tyto cenné papíry budou nazývány kmenové listy a předpokládá se, že v případech, kdy společník bude mít více podílů, může společnost vydat i odpovídající počet kmenových listů tak, aby byl samostatný pro každý podíl. Kmenový list bude cenným papírem na řad, nebude jej možné vydat jako zknihovaný cenný papír a nebude moci být veřejně nabízen nebo přijat k obchodování na regulovaném trhu se sídlem v členském státě Evropské unie podle zákona upravujícího podnikání na kapitálovém trhu ani na jiném veřejném trhu. Jak uvádí důvodová zpráva k návrhu zákona o obchodních korporacích, *cílem návrhu není vytvořit další akciovou společnost, ale i nadále držet soukromou (a uzavřenou) společnost, jejíž cenné papíry nebudou mít negativní vliv na kapitálový trh.*
Obdobně jako dosud zůstává zachováno pojetí práv a povinností společníků. Maximální časový limit pro splacení vkladu je nadále stanoven na 5 let od data vzniku společnosti,

obdobně jako dosud zůstává úprava úroku z prodlení pro případ prodlení se splácením vkladu, je však upravena odlišně podpůrná výše úroku, a to na dvojnásobek sazby úroku z prodlení stanovené jiným právním předpisem z dlužné částky. Možnost kaučního řízení zůstává zachována.

4. Příplatková povinnost

Příplatková povinnost je předpokládána, avšak maximální součet výše příplatků bude v kompetenci společenské smlouvy. Nebude-li však tato výše stanovena, není možné povinnosti příplatku uložit, pro takový to případ platí, že společenská smlouva příplatky nepřipouští. Možnost dobrovolného příspěvku je i nadále připouštěna, a to i bez předpokladu úpravy společenskou smlouvu, k jeho poskytnutí je však nutný souhlas statutárního orgánu společnosti.

Zcela nově je do zákona zařazeno tzv. abandonní právo společníka. Podstatou tohoto práva je to, že společník, který pro uložení povinnosti příplatku na jednání nejvyššího orgánu společnosti nehlasoval (postačí tedy, zdrží-li se), příplatek skutečně platit nechce a zcela splatil svůj vklad, může jednostranně společnosti oznámit, že ze společnosti vystupuje (ve vazbě na konkrétní podíl). V důsledku nedojde k převodu, ale společnost s uvolněným podílem naloží v souladu se zákonem. Právo vystoupení musí společník využít ve lhůtě 1 měsíce ode dne, kdy bylo o uložení povinnosti příplatku uloženo, jinak zaniká.[59]Připravovaná úprava tedy nově umožňuje společníku, který nehlasoval pro příplatkovou povinnost, ze společnosti vystoupit. Nová úprava přitom pouze konstatuje, že rozhodné pro možnost vystoupit ze společnosti je nehlasování, což může nastat jak v případě aktivního projevení nesouhlasu, ale i zdržení se nebo například i situace, kdy společník nebyl účasten valné hromady, kde se o příplatkové povinnosti jednalo. Obdobné právo vzniká společníkovi i v případě, že se valná hromada nekonala, neboť bylo o příplatku rozhodnuto mimo valnou hromadu. V tomto případě počíná běžet měsíční lhůta ode dne, kdy mu bylo takovéto rozhodnutí oznámeno.

[59] *Důvodová zpráva k návrhu zákona o obchodních korporacích*

5. Úprava koncernového práva

Nově bude koncern regulován na dvou stupních, a to na stupni ovlivnění a na stupni koncernu. Primárním cílem ochrany jsou zájmy poškozené společnosti, jejich společníků a věřitelů. Pokud v prvním stupni, ve stupni tzv. ovlivnění, dojde k takovému ovlivnění jiné osoby, které jí způsobí újmu, odpovídá ovlivňující osoba věřitelům a navíc i ručí za uhrazení závazků, které díky jejímu ovlivnění nemohly být zaplaceny. V prvním stupni tedy rozhoduje skutečnost, zda vznikla ovlivněním újma. V případě koncernu pak je řešena situace, kdy je koncern využíván k optimalizaci řízení všech společností účastných v koncernu. Tyto společnosti pak musí být podřízeny jednotnému řízení a sledovat zájem koncernu. Na rozdíl od prvního stupně, ovlivnění, však v takovémto případě není vzniklá újma přímo hrazena, avšak musí být v rámci koncernu alespoň prokazatelně vyvážena.

Závěr

V současné době je aktuální otázky budoucí úpravy povinností společníků dle připravovaného zákona o obchodních korporacích. Ačkoliv tato nově připravovaná úprava ještě může projít podstatnými změnami, je z ní patrná výrazná změna trendů v úpravě povinností společníků. Zejména v oblasti vkladové povinnosti a jejím odrazu v obchodním podílu se jedná o změny velmi průlomové. Můj názor je, že zákonodárce se vydává směrem ještě podstatnějšího uvolnění ukládání povinností, v čemž naprosto reflektuje současný stav. Jeho dosavadní snahy o takovou zákonnou úpravu společností s ručením omezeným, které by přinesly alespoň základní jistotu věřitelům a obchodním partnerům se míjejí účinkem a jsou vynalézavě obcházeny.

Úprava nového zákona o obchodních korporacích s ohledem na pojednávanou problematiku se mi jeví jako velmi propracovaná a racionální. Jak píši již v předchozím odstavci, dosavadní snahy o formální přístup k jednotlivým institutům ochraňujícím postavení věřitelů a dalších osob stojících mimo společnost, bohužel nepřinesly žádné výrazné úspěchy. Nová kodifikace, která představuje posun k výraznější smluvní volnosti, dle mého názoru sice klade poněkud vyšší nároky na odpovědnost samotných věřitelů, avšak domnívám se, že s ohledem na úpravu obchodního práva se jedná o dobrý přístup, neboť je vlastní odpovědnosti jednotlivých osob dobře zvážit, s kým do smluvního vztahu vstupují. Bohužel se mi často zdá, že dosud určitý díl vlastní odpovědnosti a profesionality v obchodních vztazích chybí, ačkoliv současné nástroje prověření alespoň základních informací o společnosti, jejích společních a základní kondici, již dostupné jsou.

Současný obchodní zákoník, ačkoliv je mnohokrát novelizovaný, jeho přístup je v určitých směrech velmi formalizovaný a komplikovaný, ale i tak mohu označit za jeden z pro mě nejsrozumitelnějších předpisů. Uvědomuji si však, že v souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku, který v mnohém zasahuje do současné působnosti zákoníku obchodního, je účelnější přinést celkovou novou úpravu tohoto odvětví, neboť další rozsáhlá novelizace by již byla nedostatečnou.

Téma, které jsem si vybrala, je bohužel z velké části předurčeno pouze ke kompilacím a není skoro možné dojít novým závěrům. Povinnosti společníků společnosti s ručením omezeným jsou již tolikrát odbornou literaturou rozebírány a judikaturou vykládány, že

zde je již jen velmi malý prostor pro vnesení vlastních myšlenek k tématu. Přesto jsem se však snažila nad pojednávanými tématy zamýšlet i z hledisek, ke kterým jsem nenašla žádný podpůrný odborný názor. Uvědomuji si, že ačkoliv jsem se snažila co nejsvědomitěji nad těmito otázkami zamýšlet, nelze vyloučit, že mé závěry budou odlišné těch všeobecně přijímaných. Na druhou stranu, k mnohým ustanovením o povinnostech společníků, které na první, a často i druhý, pohled zdály být naprosto jasné, jsem dohledala i několik odlišných názorů mezi odborníky. Ono to, co se může z dikce zákona zdát jako zcela zřejmé a nekomplikované, ve skutečnosti často je rozporuplné a je předmětem široké diskuze. Na druhou stranu musím konstatovat, že v celkovém obraze mezi teoretiky dochází až k vzácně shodě v pojednávané problematice. Soudní judikatura pak v mnohých případech využívá argumentace z teorie obchodního práva a společným spojením a kombinací odůvodnění k vysvětlení jednotlivých institutů i velmi přesvědčivě.

S ohledem na již platnou úpravu obsaženou v novém občanském zákoníku a zákoně o obchodních korporacích očekáváme nejen novou právní úpravu základních institutů obchodního práva, ale samozřejmě i novou vlnu judikatury, která bude novou právní úpravu dotvářet.

Seznam zkratek

ObčZ.- občanský zákoník č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších změn

ObchZ.- obchodní zákoník č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších změn

OSŘ- občanský soudní řád č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších změn

LZPS - listina základních práv a svobod č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších změn

Zákon o obchodních korporacích - zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

Použitá literatura

Bartošíková, M., Štenglová, I.: Společnost s ručením omezeným, 2. vydání, C.H.Beck, Praha, 2006

Černá, S.: Obchodní právo, 3. díl, Praha, ASPI, 2006

Dědič, J. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář, díl 2, Polygon, Praha 2002

Dědič, J. a Kunešová – Skálová, J.: Společnost s ručením omezeným z účetního a právního pohledu, Polygon, Praha, 1999

Dědič, J., Štenglová,I. Čech, P., Kříž, R.: Akciové společnosti, 6. vydání. Praha 2007: ASPI

Dvořák, T.: Společnost s ručením omezeným, Praha, ASPI, 2005

Dvořák, T.: Společnost s ručením omezeným, Praha, ASPI, 2008

Eliáš, K. Obchodní společnosti. Praha: C. H. Beck, 1994

Eliáš, K.: Společnost s ručením omezeným, Praha, Prospektum, 1997

Eliáš, K., Bartošíková, M., Pokorná, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnické osoby jako podnikatelé. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005

Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku, Linde Praha, a. s., Praha 1995, 2. Díl

Pelikánová, I., Černá, S. a kol.:Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha:ASPI, a.s., 2006

Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kolektiv: Obchodní zákoník, 12. vydání 2009, Praha 2009

Zdroje judikatury

Soubor civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu – právní věty a rejstříky, C. H. Beck, C 2810, sešit 30

Štenglová, I.: Přehled judikatury ve věcech obchodních společností. Praha, ASPI: 2002

Dědič, J., Lasák, J.: Právo kapitálových obchodních společností – přehled judikatury s komentářem, 2. díl. Praha, Linde, 2010

http://www.nsoud.cz/rozhod.php

Články

Čech, P.: Péče řádného hospodáře a povinnost loajality, Právní rádce, 2007, č. 3, s. 4-16

Dědič, J., Čech, P. Znovu k zákazu řetězení společností s ručením omezeným. Právní rozhledy, 2005, č. 20

Pokorná, J., Večerková, E.: K zákazu konkurenčního jednání v obchodních společnostech, Právní rozhledy, 1997, č. 12, s. 601-604

Havel, B. Předpokládané změny obchodního práva při rekodifikaci práva soukromého aneb nad návrhem obchodního zákona. Obchodněprávní revue, 2009, č. 1, s. 3.

Důvodová zpráva k návrhu zákona o obchodních korporacích

Shrnutí

Společnost s ručením omezeným je velmi populární formou obchodní společnosti. Mohu říci, že tento typ společnosti je nejpopulárnější formou obchodní organizace. Mít znalosti o tomto uspořádání společnosti může být vzhledem k její popularitě velmi užitečné, což je i důvodem, proč jsem si toto téma vybrala pro svou diplomovou práci.

Regulace povinností společníka společnosti s ručením omezeným tak, jak je uvedena v obchodním zákoníku, je pouze malou částí z obsahu úpravy společnosti s ručením omezeným. Úprava povinností společníků společnosti s ručením omezeným je v přímé souvislosti s jejich právy a často tyto dva instituty musí být nahlíženy společně. Na druhou stranu někdy ustanovení obchodního zákoníku neříká nic o konkrétním postavení společníka a musí proto pro výklad být použita i odborná literatura.

Nejdůležitější věc na mé diplomové práci je zaměření se na hlavní povinnosti společníka společnosti s ručením omezeným a jejich postavení. Každou jednotlivou povinnost společníka jsem popsala v samostatné kapitole. Pokusila jsem se vysvětlit každou povinnost společníka v kontextu s ostatními povinnostmi ve společních vztazích.

Právní úprava společnosti s ručením omezeným může často být považována za příliš formální a komplikovanou.

Nakonec mé diplomové práce jsem zařadila zvláštní oddíl věnovaný nové úpravě obchodního práva, neboť současný obchodní zákoník bude nahrazen novým, a to zákoně o obchodních korporacích. V oddíle věnovaném zákonu o obchodních korporacích jsem vysvětlila hlavní principy, na kterých je tento nový zákoník postaven, a zaměřila jsem se na hlavní změny v oblasti povinností společníků.

Myslím, že problematika povinností společníků společnosti ručením omezeným je již kompletně zpracována v odborné literatuře a judikatuře a je velmi obtížné najít cokoliv nového v oblasti tématu. Na druhou stranu, ačkoliv se současná právní úprava

povinností může jevit jako jasná a srozumitelná, existuje mnoho různých interpretací a výkladů.

Summary:

Limited Liability Company is so popular form of a corporation suitable. I can say, this type of company is the most popular form of business organization. To have some knowledge about this issue could be very helpful and that is a reason of choosing this topic of my thesis.

The regulation of duties of members of a limited liability company in the Commercial Code is only a little part of the whole limited liability company, but very I think, it is very important part. The regulation of duties members of a limited liability company is complex with their right and often should be view together. But on the other hand, sometimes the text of Commercial Code says nothing about the particular position of the member in the company and must be used theory.

The most important of my thesis is to focus on the main duties of members of a limited liability company and the position of them. Every each duty of members I described in a separate chapter. I tried to explain every one duty in relation with other duties to explain mutual interconnection as a complex unit.

The legal regulation of the Limited Liability Company should be often so much formal and complicated.

At the end of my thesis I get special section for new regulation of business law because present Commercial Code is to be replaced by the new one Code - Business Corporations Act. In the chapter about Business Corporation Act I explained the main principles it will be this Code based on and I focused especially on the main changes in duties of members a limited liability company.

I think, the problems around duties of members of a limited liability company are completely discussed in theory of law and jurisprudence and it is so hard to find something new in this topic. Although the current regulation of commercial law

especially every one duty of members could at first sight clear wording, but we can find many numbers of interpretation.

Název práce v Anglickém jazyce:

Duties of members of Limited Liability Company

Klíčová slova:

Společnost s ručením omezeným

Společník společnosti s ručením omezeným

Povinnosti

Keywords:

A Limited Liability Company

A member of a Limited Liability Company

Duties